

Ikt. sz.: MGB-42/19-7/2023.

MGB-9/2023. sz. ülés
(MGB-18/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Mezőgazdasági Bizottságának**
2023. október 30-án, hétfőn, 10 óra 22 perckor
az Országház Darányi Ignác termében (földszint 4.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató a magyar állattenyésztés helyzetéről, lehetőségeiről</i>	5
<i>Zászlós Tibor tájékoztatója</i>	5
<i>Hozzászólások</i>	10
<i>Zászlós Tibor reflexiója</i>	11
<i>A Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvény végrehajtásáról szóló T/5387. számú törvényjavaslat (Részletes vita a HHSZ 44-45. §-a alapján)</i>	12
<i>Határozathozatalok</i>	16
<i>Tájékoztató a zöldség-gyümölcs ágazat aktuális kérdéseiről</i>	16
<i>Dr. Apáti Ferenc szóbeli tájékoztatója</i>	16
<i>Hozzászólások</i>	23
<i>Dr. Apáti Ferenc reflexiói</i>	27
<i>Egyebek</i>	29
<i>Az ülés berekesztése</i>	29

Napirendi javaslat

1. A Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvény végrehajtásáról szóló törvényjavaslat (T/5387. szám)
(Kormány - pénzügyminiszter)
(Részletes vita a HHSZ 44-45. §-a alapján)
(Vitához kapcsolódó bizottság)
Nemzetiségi napirendi pont!
Uniós napirendi pont!
2. Tájékoztató a magyar állattenyésztés helyzetéről, lehetőségeiről
Előadó: Zászlós Tibor, a Magyar Állattenyésztők Szövetsége elnöke
3. Tájékoztató a zöldség-gyümölcs ágazat aktuális kérdéseiről
Előadó: dr. Apáti Ferenc, a FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács elnöke
4. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Font Sándor (Fidesz), a bizottság elnöke
Czerván György (Fidesz), a bizottság alelnöke

Gyórfy Balázs (Fidesz), a bizottság alelnöke
Kovács Zsolt (Fidesz)
Pócs János (Fidesz)
Lőcsei Lajos (Momentum)
Bencze János (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Dankó Béla (Fidesz) Gyórfy Balázs alelnöknek (Fidesz)
Horváth István (Fidesz) Pócs Jánosnak (Fidesz)
Pócs János (Fidesz) távozása után Font Sándor elnöknek (Fidesz)
Mihálffy Béla (KDNP) Kovács Zsoltnak (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Vásárhelyi Pál bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Zászlós Tibor elnök (Magyar Állattenyésztők Szövetsége)
Bécsi József főosztályvezető (Pénzügyminisztérium)
Dr. Apáti Ferenc elnök (FruitVeB)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 22 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

FONT SÁNDOR (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szeretettel köszöntök a bizottság tagjait, a munkánkat segítő tisztviselőket, köszöntöm mindazokat, akik figyelemmel kísérik bizottságunk nyílt ülését. Informálisan már tájékoztattam a jelenlévőket, hogy a kormányt képviselő tisztviselők egy másik bizottsági ülésen még teszik a dolgukat, így napirend-módosítást fogok kezdeményezni annak érdekében, hogy haladhassunk. Az eredeti napirend szerint az első napirendi pontban a zárszámadásról beszélnék, a másodikban és a harmadikban pedig két nagy mezőgazdasági ágazatunk szervezeti vezetőit kértem meg tájékoztatásra. A második napirendi pontban Zászlós Tibort, a Magyar Állattenyésztők Szövetsége elnökét, a harmadikban pedig Apáti Ferencet, a FruitVeB Terméktanács képviselőjében kérjük, hogy adjon tájékoztatót. Itt a rövid eszmecsere után napirend-módosításra teszek javaslatot. Ez azt jelenti, hogy a második napirendi pontot javaslom első helyre, másodiknak megmaradna a zárszámadás, és akkor harmadik napirendi pont pedig az eredetileg is beírt FruitVeB-tájékoztatás lenne. Annak érdekében teszem ezt, hogy közben haladjunk, mert minden bizottsági tagunk már beosztotta a mai napját, és hogy ne csússzon szét az ő részükre sem ez a nap.

Ezért kérdezem, hogy van-e további módosítás a napirenddel kapcsolatban. *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincsen, akkor arról a módosításról szavazzunk, amelyre javaslatot tettem. Aki ezzel egyetért, az kézfeltartással ezt jelezze. *(Szavazás.)* Ez egyhangú. És most az így módosított napirendet elfogadja-e a bizottság? *(Szavazás.)* Egyhangú, ezek szerint fogunk haladni. Megkérem akkor az első napirendi pontban a magyar állattenyésztés helyzetéről, lehetőségeiről a beszámolóját Zászlós Tibor elnök úr tartsa meg.

Tájékoztató a magyar állattenyésztés helyzetéről, lehetőségeiről

Zászlós Tibor tájékoztatója

ZÁSZLÓS TIBOR elnök (Magyar Állattenyésztők Szövetsége elnöke): Tisztelettel köszöntöm a bizottságot, a bizottság tagjait. Először is meg szeretném köszönni, hogy rendszeresen a Mezőgazdasági Bizottság napirendre tűzi az állattenyésztés helyzetét, és két évente egészen biztos, de van úgy, hogy gyakrabban is át tudjuk tekinteni ezt a nagyon-nagyon fontos területet.

Az első részben egy kis áttekintést adnék, az újonnan alapított Magyar Állattenyésztők Szövetsége 1995-ben kezdte el a tevékenységét, és igazából egy ernyőszervezet, ami a magyar állattenyésztőket fogja össze, 2005-től pedig részesei lettek - és nagyon fontosnak tartjuk - az állattartók is, és az ő érdekeiket is képviseljük a legkülönbözőbb fórumokon. Négy alapító szövetség alkotta ezt a szövetséget, szarvasmarha-, sertés-, juh- és a lótenyésztők, és ezeknek a szervezetei a tagjai. Ma a négy szövetségnek összesen 24 tenyésztő egyesülete a tagunk, rajtuk kívül további négy tenyésztő szervezet, a mangalica-, a méh-, az őshonos baromfi, a csincsilla, és két szakmaközi szervezet, a MAHAL és a Nyúl Terméktanács Szakmaközi Szervezet is a tagunk.

Az állattenyésztésben valamennyi szakmaközi szervezettel kiváló a kapcsolatunk és együttműködésünk, így a Baromfi Terméktanáccsal, a Tej Terméktanáccsal, a Juh és Kecske Tenyésztéséért Egyesülettel és ezeknek a szakmaközi szervezeteivel. Az Agrárminisztérium és a NAK stratégiai partnerünk, és nagyon sokat tudunk együtt tenni az állattenyésztők érdekében.

Kiváló az együttműködésünk az agráregyetemekkel és azok campusaival, így Gödöllő, Kaposvár, Keszthely, Debrecen, Mosonmagyaróvár és természetesen az Állatorvostudományi Egyetemmel. A három nagy regionális mezőgazdasági és ezen belül állattenyésztési kiállítás társszervezői vagyunk.

Fontos lenne azonban egy olyan kiállítás, amely hazánkban a tenyésztett állatfajtákat be tudja mutatni a városi lakosságnak, és a meghatározó hazai agrárcégek bemutatkozhatnak, valamint exportpiacunk potenciális vevőivel találkozhatnak. Erre szerintünk nagyon alkalmas lenne a megújult Hungexpo területe.

Az Európai Állattenyésztők Szövetsége az állattenyésztéssel foglalkozó európai agráregyetemeket, kutatóintézeteket, szakmaközi szervezeteket tömöríti, és az EU Bizottság egyik tanácsadó testülete. Most újból nekifutunk, hogy az egyetemek segítségével megtaláljuk azt az anyagi forrást, amivel tagjai tudunk lenni ennek a szövetségnek.

A MÁSZ egyik fő küldetése a tenyésztés és áruterelés összhangjának elősegítése, a tenyésztési szuverenitás, az önellátás biztosítása állati termékekből, ami az élelmiszer-biztonságunk alapját jelenti. Ha nincs önálló tenyésztés, ki leszünk, részben ki vagyunk téve, szolgáltatva idegen érdekeknek, ha az áruterelés nem az itt előállított tenyészállatokkal valósul meg. Egy ország állattenyésztése akkor erős, ha a tenyésztés szervezeti rendszere stabil lábakon áll. Ennek részei a tenyésztő szervezetek és az ezeket összefogó MÁSZ, a Nébih, mint a tenyésztési hatóság és az Agrárminisztérium. A tenyészállat-előállítás teljesítményvizsgálatának sikere, valamint a genetikai sokszínűség fenntartása a tenyésztők és a tenyésztő szervezetek munkájától függ. Az EU lehetőséget ad a tagállamoknak, hogy ezt a munkát támogassák. A törzskönyvezést százszázalékban, a teljesítményvizsgálatokat 70 százalék mértékig engedi az EU támogatni. Ezt az arányt nem érjük el idehaza, és féltő, hogy még az eddigiek is csökkenhetnek.

A tenyésztési feladatok ellátására a tenyésztőszervezetek önjelén felül évente 2,5 milliárd forintra lenne szükség a következő öt évben.

Muszáj végül is feltenni egy elvi kérdést, amire meg is van a válasz, hogy fontos-e a magyar, tenyészalapon nyugvó állattenyésztés. Úgy a politika, mint a gazdaságpolitika válasza is igen erre. Amennyiben nem szeretnénk kiszolgáltatottá válni, és meg szeretnénk őrizni szuverenitásunkat a tenyésztésben, az önellátóképességünket, a minőségi, egészséges élelmiszer-előállítás lehetőségét, az élelmiszerbiztonságunkat, az elmúlt évtizedekben és évszázadokban elért eredményeket, értékeinket és tudásunkat, akkor ez messze többet ér, mint 2,5 milliárd forint évente. Úgy hiszem, a világ másik végéről ide szállított csicseriborsó vagy kókuszszír a helyi forrásokból származó sajtokkal, vajjal, hússal szemben nem egy fenntarthatóbb választás.

Az ágazatok értékelése vonatkozásában meg kell említeni, hogy a '22. év, mint ismeretes, az aszály miatt is extrém rossz év volt. Az idei év - nyilvánvalóan a nem aszályos év okán és a takarmánybázisnak a meglétével - jó. Nyilván teljes mértékben azért nem lehetünk elégedettek, hiszen nagyon sok olyan ágazat van, ahol a piaci viszonyok kedvezőtlenek, így a tejtermelők vonatkozásában is. A húsmarhatartók és a juhások is mintegy 5 százalékos csökkenést kell hogy elkönyveljenek a bevételeik tekintetében.

A tejtermelés, ahogy említettem, lassan kezd majd visszaállni a régebbi szintekre, tehát lassú emelkedés várható a kínai piacok megnyílása okán is. A legfontosabb kihívások: a piacok kiszámíthatatlansága és nyilvánvalóan a támogatásoknak időnként késve érkezése, vagy pedig különféle számítástechnikai problémáknak a megléte. Ezzel kapcsolatban az agrárkamarával együtt levelet írtunk a minisztériumnak, ahol megpróbálják a számítástechnikai háttérrel hozzáigazítani az

igényekhez, hogy mind kevesebb ellentmondás legyen e tekintetben. Az új NÉBIH-elnökkel konstruktív párbeszédet folytatunk; nyilván a számítástechnikai háttér megújításához lehet, hogy más politikai döntésre is szükség lesz.

A földtulajdonszerzés vonatkozásában nagyon sokszor hangsúlyoztam és hangsúlyozom ma is az itt ülő tisztelt képviselő uraknak, hogy többször hozzányúltak a földtörvényhez, és ezen belül nagyon fontos lenne megőrizni az állattenyésztőknek az elsőbbségét.

Mit értek ezalatt? Sokszor hallom, hogy igen, de akkor egy-két növénytermesztő majd állattartást színlel, és bejelentkezik. Soha ne tegyünk javaslatot, és fogadjunk el úgy törvényt, hogy azokra próbálunk koncentrálni, akik kikerülnek azt. Európa egyik legszínvonalasabb állattenyésztési törvényével rendelkezünk. Világosan meg van fogalmazva, a tenyésztés helye, a tenyészállatlétszám, ezeket mind be kell jelenteni, és ha valaki ezt évek alatt nem csinálja, akkor nyilván a NÉBIH-nek vissza kell vonni. Tehát ha betartjuk a törvényeket, akkor egy állattenyésztőnek nem kell előírni három, négy, öt évet - húszat is elő lehet -, bele kell tenni, hogy igazából, amennyiben nincs olyan vis maior-helyzet, tehát aszály, állati megbetegedés s a többi, s a többi, ami elviszi az állományt, tehát rajta kívül álló oknál fogva nem tud állatot tartani, de nyilván a későbbiekben fog.

Tehát a Magyar Állattenyésztők Szövetségének szó szerint az a célja, hogy az állattenyésztőket, -tartókat hozza kedvező helyzetbe, semmiképpen nem azokat, akik valamilyen fondorlattal ki akarják kerülni a törvényeket, és egy ál-állattartásban gondolkodnak.

Ennek a másik vonulata a „legelőre állatot”. Itt azt kell elmondanom, hogy az Agrárgazdasági Kamara vonatkozásában is pont a napokban volt egy ilyen vita e tekintetben, ahol szinte teljes egyetértés volt abban, hogy a legelőn állat legyen. Tehát úgy adjuk meg azokat a támogatásokat, hogy azon állat legyen, hiszen a legelő biodiverzitásához szükség van az állatra. Mi nem akarunk eljutni oda, ahova a Yellowstone parkban eljutottak, hogy leszedték a bölényeket, mondván, hogy zavarja a turistákat, majd pedig egy-két évtized múltán eszeveszetten telepítették vissza, mert felbomlott a biológiai egyensúly.

A kamara álláspontja is az, hogy még a bioterületeken is állat kell; legfeljebb, hogyha télen nem tudja takarmányozni az ottani legelő hozamával, akkor nem biohús lesz, de akkor is állat fogja megenni azt a bioterületen termelt szénát. Ezt is kérem, hogy a különféle javaslatok során tartsuk szem előtt, hogy a legelőinken állatra van szükség, hiszen a gyepfelmérés és a még meg nem lévő gyepregiszter azt mutatja, hogy mindazon gyepterületek, amelyeken nincs állat, leromlanak, még a Natura 2000-es és természetvédelmi területek is, ahol gyakorlatilag hiányzik az állat.

A telepfejlesztési pályázatok vonatkozásában nagy-nagy köszönet illeti a minisztériumot, a kormányzatot, önöket, hiszen ezek a telepfejlesztési pályázatok nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy az állattenyésztésnek a színvonala európai szintű maradjon, az állattartók el tudják látni élelmiszerrel a hazai boltokat, gazdaságokat, és megfelelő minőségű húst tudjunk az asztalunkra tenni.

Ami viszont lényeges, hogy mindezen törekvés ellenére, ami egyébként összhangban van, ahogy említettem, a magyar állattenyésztők céljaival. A gazdaságpolitikai és a társadalmi szervezetek legutolsó felmérése során az állattenyésztő gazdaságok részaránya 14 százalékra csökkent. Ez egy kicsit csalóka adat, mert ennek nyilvánvalóan ellentmond a koncentráció, tehát az állatlétszám vonatkozásában nem ilyen drasztikus a csökkenés. De mindenképpen csökken az állattenyésztő gazdaságok száma, amíg 74 százalékra növekedett a növénytermesztő gazdaságoknak a részaránya.

Tehát erre a fajta együttműködésre és eredményes együttműködésre továbbra is nagy szükségünk van, és, ahogy említettem, köszönet azért, hogy a kormányzat is és önök is szem előtt tartják az állattenyésztés jövőjét. Nyilván több elképzelésünk is van a tekintetben, hogy hogyan lehetne valamilyen módon, európai szinten is kicsikarni egyéb támogatásokat, amelyek szinkronban vannak az uniós rendelkezésekkel. De én most ezeket nem akarom felsorolni, de előbb-utóbb át kell gondolni a területalapú támogatás valamilyen állattenyésztésbeli vonatkozását vagy a gázolaj-visszatérítést, hiszen nálunk ez a 74 uszkve 14 elég nagy különbséget mutat e tekintetben.

A szarvasmarha-állományunk 876 ezer volt, kilencezerrel kevesebb, mint '22-ben. Egy lassú emelkedés a tej változásával azért itt is várható.

A sertések száma 2,6 millió alatt maradt, viszont a sertésnek az árbevétele és ára az elmúlt évben és az idei évet is figyelembe véve kedvező. És hogy mennyire más egy növénytermesztés meg egy állattenyésztés, már lassan fél éve hallom, hogy hát, ez olyan ritka esemény, mondják a sertéstartók, hogy nem várják, de azt mondják, hogy már ott lebeg az a bizonyos kard a fejük fölött, hogy összeomoljon ez az elfogadható árszint, ami a sertéshús vonatkozásában van.

Ami nagyon lényeges, a juhállomány lassú emelkedésnek indult, és ugyanez vonatkozik a baromfira is. Nagyon fontos tud lenni, hogy bizonyos jövőbeli elképzelésekben hol van a magyar állattenyésztés szerepe, mert az Európai Unió, láthatjuk, hogy a világpiacon kezdi elveszteni sertésben is az elsődlegességét. Az európai piacokon és az európai tenyésztésben óriási csökkenések voltak az elmúlt évben, és különféle környezetvédelmi intézkedések miatt, ez tovább folytatódhat. Ezért is fontosak azok a támogatások, amivel szerintem kiutat tudunk találni abban, hogy egy megbízható, saját magunknak mindenképpen önellátást biztosító állattenyésztéssel rendelkezünk, és meg tudjuk teremteni azokat az exportpiacainkat is, amire más ország bizonyos fejlesztések híján nem képes.

Nem mehetünk el amellett, hogy sok érzelmi alapon nyugvó, szélsőséges, állattenyésztés-ellenes dolog van, és kapnak hírt a társadalom tagjai erről, és befolyásolják őket.

A ketreces tartás vonatkozásában egy nagyon nagy sikerről tudok beszámolni, hiszen az Agrárgazdasági Kamara a Copa Cogecán keresztül jó pár évvel ezelőtt elkezdett lobbizni azért, hogy Magyarország kapja meg azt a feladatot, hogy az Agrárközgazdasági Intézet tegyen egy vizsgálatot a ketreces tartás 2024-25-ben való betiltásának a következményeiről. Ezt a Copa Cogeca meg is adta az Agrárközgazdasági Intézetnek, és be is lett adva az az anyag, amit egy nemzetközi tudóskonzorcium német-lengyel-magyar kutatókkal együtt állított össze, az úgynevezett Capri-program alapján, amit a Bizottság el tud fogadni, és be is került a Copa Cogecához, majd a Bizottsághoz. A Bizottság ebben az évben, tavasz folyamán sokszor tárgyalt a kutatókkal, és mindazt a kiegészítést megkapta e tekintetben, amire szüksége volt. A szeptemberi ülésen nem döntést hozott, hanem levette a napirendről a betiltását a ketreces tartásnak. Hangsúlyozom, ezeknek az új ketreceknek, amit az elmúlt öt évben kellett megvalósítani, és egyelőre határidő nélkül halasztotta el az ehhez való visszatérést.

Tehát ebből is látszik, hogy a magyar kutatók, a magyar állattenyésztés Európában topon tud lenni, és adott esetben kellő odafigyeléssel ezt érvényesíteni is tudjuk.

Ami lényeges, hogy bizony elég erőteljesen, és ne feledjük el, nagyon kevés híján sikerült azt a társadalmi kezdeményezést elveszítene a szervezetnek, amelyik azt mondta, hogy tiltsuk be a vágóhidakat. És ez nagyon fontos, mert előbb-utóbb ez azért változni fog, és ne feledjük el, hogy most ez a szervezet azt mondta, hogy jó, ha ez nem sikerült, akkor megyünk egyenként. Ma az megy, hogy a lovat társállatként kezeljük, tehát véglegesen mindenféle vágását megtiltva, és a többi és a többi. És utána majd jön

a nyúl és a többi. Tehát nagyon szarkasztikusan szoktam mondani, hogy nem szeretném, hogy az én időmben újra eljöjjön a feketevágások ideje, nyilvánvalóan egészen más politikai alapon. De ezeket nem lehet figyelmen kívül hagyni. Lássuk be, hogy ma három ember állítja elő száz embernek az ételmiszerét, 97 ember kevésbé tájékozott az agrárium iránt, szegmensszerű ismeretei vannak. Ebben az edukációnak óriási szerepe van, nekünk is és nyilvánvalóan a társadalom azon tagjainak, hogy három nem tud 97-et meggyőzni, és ez nagyon fontos, hogy ismeretekkel rendelkezünk. Mert a ketreces tartásról sem rendelkezünk ismeretekkel. Japán most vezette be, mondván, hogy ő nem akar szalmonellás tojást és egyebet, tehát állategészségügyileg a ketreces tartás nem egy teljesen idegen dolog.

A másik, ami nagyon fontos, hogy sorra jelenik meg, hogy a tej is antibiotikummal, mindennel teli van meg hozamfokozókkal. Nem igaz! A hozamfokozók már a 80-as évek elején be lettek tiltva véglegesen Magyarországon. Antibiotikum pedig: aki benne van az állattenyésztésben, az tudja, hogy körülbelül az embergyógyászatban a kábítószer mint fájdalomcsillapító felhasználása olyan szigorú, mint az állattenyésztésben az antibiotikum. És, ha ez így van, akkor ezt közkinccsé kell tenni, hogy az emberek saját magukat kevésbé szigorúan tesztelik az antibiotikummal kapcsolatban, és hagyják abba, és hadd ne soroljam, mint ahogy az állattenyésztés vonatkozásában a felhasználás és a protokoll előírja. Ebben nagyon fontos megjegyezni igazából a más országból bejövő termékeket. Mert itt a napokban is szóba került a GMO meg a GMO-val kapcsolatos dolgok, a precíziós nemesítés, és amikor megnézzük, hogy harmadik országból mindent behozhatunk, ami nem így cselekszik, akár antibiotikum, akár más tekintetben – növényvédőszer, és hadd ne soroljam -, akkor mindig felteszem a kérdést, hogy miért tesszük ezt. Nemcsak Magyarország, az Európai Unió. Nézzük meg: 26-féle növényvédőszer van betiltva a cukornádnál, és ezerrel hozzuk be a nádcukrot. Hatóanyag, nem is fajta növényvédőszer, de a közelünkben lévő országoktól sem kell, amik nem az EU tagjai, messze menni. És amikor ételmiszerbiztonságról beszélünk, amikor a zöldek elmondják, hogy pár gammányi is ezekből a hatóanyagokból hosszabb távon káros az ember szervezetére, akkor kitéhetjük a táblát, hogy kivétel, ha ez harmadik országból érkezik. Ezen igenis változtatni kell. Hát a hatóanyag, nem található benne, mentes. Nincs ilyen, hogy mentes, hát az műszer kérdése. Azért lett betiltva, mert a legkevesebb maradékanyag is káros, és ha káros, akkor megjelenik az üzletek polcain meg a mi étünkben.

A másik nagyon fontos dolog, hogy általában beszéltünk annak idején az agráröllőről, ugye az ipari és a mezőgazdasági termékek emelkedésének a különbözetéről. És nem beszélünk a kereskedelmi ollóról, arról a kereskedelmi ollóról, amelyik, ha az elmúlt húsz évet nézzük, akkor a termelőárak 1,6-1,7-szeresére, a kereskedelmi árak pedig 2,6-2,7-szeresére növekedtek. És tovább nyílt a kereskedelmi olló az elmúlt időszakban, ami covidos, aszályos, háborús inflációval terhelt. Tehát, amikor megnézzük adott esetben legutóbb a GVH-nak a tejjel kapcsolatos anyagát, a termelőt elmarasztalja bizonyos részekben, de erre a területre nem fordít figyelmet. Mondom, bármilyen időtávban, ha megnézzük a kereskedelmi árak emelkedését és a termelői árak emelkedését, akkor ezt a különbözetet és tendenciát látni fogjuk. Ezzel kell foglalkoznunk, mert csak az agráröllő van a fejünkben, a kereskedelmi olló kevésbé ismert fogalom e tekintetben.

Nem tudom, elnök úr, mennyi időm van, de...

ELNÖK: Azon már túl vagyunk, de folytassa!

ZÁSZLÓS TIBOR (Magyar Állattenyésztők Szövetsége): Túl vagyunk? Akkor nagyon gyorsan egy kicsit a stratégiáról. Amikor a zöldszervezetektől - befejezem - azt

kapjuk, hogy egy állattenyésztő, vagy legyen növénytermesztő, teljesen mindegy, tehát egy agrárszakember hajszolja az eredményeket, akkor ezt a helyén tudjuk kezelni. Nem igaz. Nem a gazda az, aki hajszolja az állatot vagy a növényt az eredményesség vonatkozásában, hanem azok a körülmények, amikkel akár a piacnak kell megfelelni. *(Pócs János távozik a bizottság üléséről.)*

Most is csak azt tudom mondani, hogy a jövő útja a digitalizáció, a hatékony állattenyésztésnek a megvalósítása, az ehhez való támogatások megléte, és egyértelmű, hogy ebben kormányzati segítséget kapunk, és nem az állattenyésztő a hibás azért, hogy az eredmények hajszolása ilyen értelemben kötelező érvényű. Tehát ami a későbbiekben lehetséges, és stratégiai célként kitűzhető, az az európai állati termékek kiesése okozta magyarországi pótlás. Ez biztosíthatja az önellátásunkat, ami nagyon is fontos, és a későbbiekben értelemszerűen exportalapokat tud biztosítani.

Mivel a Darányi Ignác teremben vagyunk, és ránézek Darányi Ignácra, óhatatlan, hogy eszembe jut az egyik híres mondása, amikor azt mondta, hogy politikus úgy lépjen a mezőgazdaságnak a szentélyébe, mint mohamedán ember a mecsetbe, levetett cipővel, mert a döntéseik olyan hosszú távra meghatározzák a mezőgazdaságot, akár pozitív, akár negatív formában, aminek hasznát vagy kárát csak évtizedek múltán érezzük vagy érezhetjük.

Én csak megköszönni tudom önöknek, hogy önök évek óta levetett cipővel járnak a mezőgazdaság szentélyében, és odafigyelnek az állattenyésztésre és más mezőgazdasági ágazatokra is. Köszönöm, hogy meghívtak, és köszönöm, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hála istennek, hogy itt, a Mezőgazdasági Bizottságban ülnek olyanok, és most már jöttek is olyanok, akik mezőgazdasággal foglalkoznak, és földönjáró emberként tudják, hogy esetleg melyik ágazatában mi történik, ha nem is teljes vertikumban. De a hétköznapi gazdaembert érintő helyzeteket, problémákat, örömeiket, bánatokat, mindent, ami vele jár, azért azt elég direktben tudjuk ide behozni, és magunk is értékeljük. Sokszor még a Mezőgazdasági Bizottság ülésén kívül is beszélünk ezekről a helyzetekről.

Köszönöm szépen az elnök úrnak ezt a tájékoztatást. Igen, a későbbi parlamenti munkánkhoz, törvényjavaslatainkhoz szükségesnek tartjuk, hogy egy átfogó képet kapjon a bizottság, a bizottság tagjai a mezőgazdaságot érintő vezető ágazatok helyzetéről. Ezt meg szoktuk tenni.

Kérdezem, hogy van-e kérdés, észrevétel az elnök úrhoz. *(Jelzésre:)* Igen, Bencze János.

Hozzászólások

BENCZE JÁNOS (Jobbik): Köszönöm szépen a szót. Először is elnézést kérek a késésért, de a forgalmi helyzet így adta - más kérdés, hogy itt, a fővárosban mi az oka.

Én az elnök úrnak köszönöm ezt a korrekt beszámolót, amit itt meghallgattam, ugyanis én már tárgyaltam gazdákkal erről a napirendi pontról. Ők attól félték, hogy rózsaszín álmokat fognak kapni, de nem azt kaptuk. Tehát tovább fogom azt vinni, hogy önök is úgy látják, hogy az állattenyésztés nincs rózsás helyzetben, nagyon sok stratégiai döntésre lenne szükség, hogy működjön, közös döntésekre lenne szükség, és azt látják, amit a gazdák nekem elmondtak, hogy az uniós döntésekben is korrigálni kell, hogy megmaradjunk, és magyar döntésekben is, ekkor lehet újra Magyarország állattenyésztési nagyhatalom itt, Kelet-Közép-Európában. Ha jól értettem, önök is így vélekednek.

A gazdáknak egy kérdésük van itt a felmerülő GMO kapcsán, hogy önök hogy viszonyulnak ahhoz, hogy annak az állatnak a húsa, amelyik GMO-alapú takarmányt

fogyaszt, az GMO-mentesnek minősül-e vagy nem. Ez most egy nagyon érdekes kérdés, és ez gazdavonatról jött be. Ha most nem tud válaszolni, írásban is elfogadom. Köszönöm, ennyi lett volna.

Zászlós Tibor reflexiója

ZÁSZLÓS TIBOR (Magyar Állattenyésztők Szövetsége): Köszönöm szépen a kérdést, már csak azon oknál fogva is, hogy a GMO-mentes Magyarországért Egyesület alapító elnöke voltam és most a vezetőségi tagja vagyok, tehát néminemű elkötelezettségem van, jó értelemben - vagy kinek rossz értelemben - a GMO-mentesség iránt.

Viszont egyet lássunk be, hogy amikor Magyarországon megszületett anno ez a törvény, sőt, mi több, bizonyos áttételekben még az alkotmányban is rögzítve van, akkor megalkotásra került az a rendelet, ami a GMO-mentes élelmiszerek jelölését hivatott biztosítani. Igen, csak ezt a jelölést rendkívül nehéz megszerezni, bürokratikus is, és két kezemen meg tudom számolni, hogy eddig hány - de lehet, hogy egyen - tartja ezt a jelölést. Miért? Mert közben ez nincs uniós szinten lefedve, és bizony SGD-től kezdve hadd ne soroljam, hány szervezetig adhat ki GMO-mentes tanúsítványt. Nem azt a címkét, amit az akkori Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium adott ki, hanem egy másikat. Ha most megnézzük, hogy milyen jelöléseket ismer a magyar fogyasztó, hogyha oda van írva, hogy GMO-mentes, akkor nem azt a szimbólumot fogja keresni, ami az egyedüli megbízható mentesség.

Nagyjából erre utaltam, amikor azt mondtam, hogy harmadik országból beérkező. Ma már eredendően az lett kiadva az Unióban is, hogy jelölni kell a GMO-s különféle növényeket. Ma már nem jelölik; nem jelölik annak okán, mert most már azt jelölik, ami nem GMO-mentes, hiszen olyan tömérdek mennyiségben jön be szója és egyéb, hogy kizárólag GMO-s. Tehát Magyarországon is, az Európai Unióban is GMO-s alapanyagok is felhasználásra kerülnek a takarmányozásban. Amíg ezt nem tudjuk uniós szinten megoldani, addig természetesen az áru, a munkaerő, a tőke szabad áramlása okán itt lesz. Igen, ezt nagyon súlyos problémának tartom, ugyanolyannak, mint hogy behozzuk harmadik országból azokat a termékeket, amik nem az Unió szerinti környezetvédelmi rendszerek szerint vannak előállítva. Kiírhatjuk a GMO-s tekintetében is, önnek tökéletesen igaza van, hogy tilos, tilos, tilos termelni, kivétel, hogyha az harmadik országból érkezik.

Nyilván itt is lehet keresni GMO-szegmenseket, és most hadd ne beszéljek erről, meg a precíziós nemesítés egy másik dolog, tehát a transzgenikust meg a ciszgenikust meg az összes dolgot most hagyjuk ki, mert az időm úgyis maximálisan lejárt. Ezek a területek és ezek a kérdések még további szabályozásra szorulnak. A Magyar Állattenyésztők Szövetségének a véleménye az egyértelműség, ahogy említettem, más tekintetben a magyar állattenyésztési törvénynek a betartása. Ezen belül természetesen azon magyarországi törvényeké is, amik ezzel kapcsolatosak, mert én pontosan tudom, hogy hány tejtermelő gazdaság tartja be a GMO-mentességet, címkéje is van, de semmiféle pluszjövedelme nincsen ebből. Akkor az a nagy kérdés vetődik fel, hogy sokáig hitből csinálni valamit, pont egy ilyen állattenyésztési környezetben, ahol, ahogy említettem nem a gazda hajszolja az eredményeket, hát meglehetősen nehéz dolog. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. További kérdés, vélemény nincs? *(Nincs jelentkező.)* Akkor meg szeretném köszönni Zászlós Tiboron keresztül mindazoknak a gazdáknak, akik kitartanak, és a magyar állattenyésztés továbbra is fontos, küzdelmes és nagyon szép, 365 napos tevékenységét továbbra is fenntartják, és nekünk a biztonságos élelmiszer-alapanyagot előállítják, megtermelik, felnevelik. Köszönöm

szépen, még egyszer üdvözölve az állattenyésztő gazdákat. *(Zászlós Tibor: Köszönöm megtisztelő figyelmüket.)*

A Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvény végrehajtásáról szóló T/5387. számú törvényjavaslat (Részletes vita a HHSZ 44-45. §-a alapján)

Rátérünk a második napirendi pontra: a Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvény végrehajtásáról szóló törvényjavaslat, amely a T/5387. számon került benyújtásra, azaz a zárszámadás. Köszöntöm a kormány képviselőjében helyet foglaló Bécsi József főosztályvezető urat és mindazokat, akik az ő munkáját segítve itt vannak az ülésteremben. Mivel egy speciális törvényjavaslat részletes vitájáról beszélünk, ezért ismertetem az idevonatkozó szabályokat.

A Mezőgazdasági Bizottság vitához kapcsolódó bizottságként folytatja le a zárszámadási törvényjavaslat részletes vitáját. A tárgyalás sajátossága, hogy bizottsági előadó állítására nincs lehetőség, mivel a plenáris ülésen a bizottsági jelentések vitája során a Költségvetési Bizottság előadói fogják majd összefoglalni valamennyi bizottságnak a vitában elhangzott véleményét. A bizottságnak a részletes vitában kialakult véleményét a részletes vitáról szóló jelentés fogja majd tartalmazni. A házszabály 92. § (5) bekezdésének megfelelően a részletes vitáról szóló jelentésről történő szavazás során kisebbségben maradt tagok véleményét függelékként kell majd csatolni a részletes vitáról szóló jelentéshez, amelyet a mai napon, legkésőbb 16 óráig kell majd eljuttatni a bizottság titkárságára. Az írásban foglalt bizottsági és kisebbségi vélemény csak olyan elemeket tartalmazhat, amelyek a bizottsági vitában bármely részről elhangoztak. Kisebbségi vélemény benyújtásának további feltétele a jelentésről történő szavazásban való részvétel és értelemszerűen a jelentés el nem fogadása. Bizottságunkhoz képviselői módosító javaslat nem érkezett, és bizottsági módosító javaslat benyújtását sem kezdeményeztük.

Megnyitom tehát a részletes vitát, annak első szakaszát, amely a törvényjavaslatnak a házszabály 44. § (1) bekezdése a-d) pontjaiban meghatározott szempontok szerinti vizsgálata a törvényjavaslat egésze tekintetében. Itt újra köszöntöm Bécsi Józsefet, és megkérem, hogy nyilatkozzon a törvényjavaslat házszabály szerinti megfelelőségéről.

BÉCSI JÓZSEF (Pénzügyminisztérium): Köszönöm szépen, elnök úr. Köszönöm szépen a tisztelt bizottságnak a napirend alakítását, köszönöm, és elnézést kérek. Az előterjesztő nevében úgy nyilatkozom, hogy a törvényjavaslat megfelel az Alaptörvény 36. cikkéből eredő tartalmi és formai követelményeknek. A kormány az előírt határidőben az Országgyűlés elé terjesztette a költségvetési törvénnyel azonos szerkezetben, átlátható módon és észszerű részletezettséggel tartalmazza az állami bevételeket és kiadásokat. Illeszkedik a jogrendszer egységébe, hiszen törvényi szinten került előkészítésre, megfelel a nemzetközi és az európai uniós jogból eredő kötelezettségeknek, azokkal összhangban van, nem sért ilyen kötelezettségeket, valamint megfelel a jogalkotás szakmai követelményeinek. Ezt az Igazságügyi Minisztériummal az elkészítés során folyamatosan egyeztettük, és ezzel egyetértett. Illetve kiegészítésként megjegyzem, hogy az Állami Számvevőszék szintén megvizsgálta a zárszámadási törvénytervezetet, és megállapította, hogy az államháztartási szabályokkal összhangban van, a bevételeket és kiadásokat valóságosan mutatja be, a teljesítési adatok megbízhatóak, illetve a végrehajtási jogszabályi előírásokkal összhangban történt. Köszönöm szépen, elnök úr.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Most élek azzal a lehetőséggel, hogy a kormánypárti többségi véleményt szeretném ismertetni a következő percekben. Addig az ülés vezetésére megkérem Czerván György alelnök urat.

(Az ülés vezetését Czerván György alelnök veszi át.)

ELNÖK: Köszönöm szépen. Az ülés vezetését átveszem, és egyben megadom a szót Font Sándornak a többségi vélemény ismertetésére.

FONT SÁNDOR (Fidesz): Köszönöm szépen. A tavalyi évet nem lehet eseménytelennek nevezni. 2022 februárjában kitört az orosz-ukrán háború, majd a nyári időszakban történelmi aszály sújtotta Magyarországot. Az aszály következtében az őszi és nyári növények terméshozamai alulmúlták a korábbi évek átlagait, de az állattenyésztés is megsínylette a szárazságot. A kedélyeket tovább borzolta, hogy az orosz-ukrán háború következtében az ukrán gabona és olajos növények kivitelének jelentős része a hagyományos és leghatékonyabb dél-ukrajnai kikötői útvonalról átterelődött az Ukrajnával szomszédos EU-tagállamok szárazföldi útvonalaira. Magyarország teljes 2022. évi ukrán gabona- és olajos növény importja 3,5 millió tonna volt, míg a korábbi években megszokott átlag mindössze 40-60 ezer tonna körül alakult.

A 2022-es év megmutatta, hogy a társadalom és gazdaság stabilitásában stratégiai szerepet tölt be a magyar élelmiszeripar és mezőgazdaság. Rendkívüli körülmények között kellett helytállniuk, és több súlyos kihívással kellett szembesülniük a két ágazatnak. Igen nagy eredménynek számít, hogy az agrárgazdaság biztosította a magyar lakosság jó minőségű, biztonságos étellemmel való ellátását, miközben az agrárexport értéke emelkedett.

2022-ben tovább emelkedett a mezőgazdaság kibocsátásának értéke, ami a termelői áraknak köszönhető, mivel a volumen csökkent a Mezőgazdasági Számlarendszer adatai szerint. A mezőgazdaság kibocsátásának értéke folyó áron elérte a 3998 milliárd forintot, ami 16,6 százalékkal meghaladta az előző évit. A kibocsátás volumene a kedvezőtlen időjárás és piaci folyamatok hatására 18,2 százalékkal csökkent. A termelői árak viszont 42,4 százalékkal emelkedtek.

A növénytermesztés 2281 milliárd forintos kibocsátása 9,3 százalékkal haladta meg az egy évvel ezelőttit, a volumene 26,7 százalékkal viszont csökkent, míg a termelői árak 49,1 százalékkal növekedtek. Az állattenyésztés kibocsátása 1478 milliárd forintot tett ki, amely folyó áron 35,7 százalékkal növekedett. Az állattenyésztés volumene 6,1 százalékkal csökkent, a termelői árak 41,6 százalékkal növekedtek.

A termelés során felhasznált inputok értéke folyó áron 35,3 százalékkal növekedett 2022-ben, a volumen 5,5 százalékkal csökkent, az árak 43,4 százalékot emelkedtek.

Az agrártámogatások jelentős növekedésének köszönhetően a mezőgazdaság ágazati szintű jövedelmezősége 2022-ben is növekedett. A termelési tényezők jövedelme 1477,7 milliárd forint volt, azaz 14,7 százalékkal emelkedett, míg a nettó vállalkozói jövedelem 780,9 milliárd forintos értéke pedig 1,8 százalékkal múlta felül a 2021. évi értéket.

A szántóföldi növénytermesztésben a nyári aszály hatására jelentősen csökkent a termésmennyiség. A búzatermés 4,2 millió tonna volt 2022-ben, ami 21,3 százalékkal múlta alul az előző évi termésmennyiséget, de még így is fedezi a hazai szükségleteket és jelentős export árualapot is nyújt. Az árpát viselte meg a legkevésbé az időjárás, az 1,5 millió tonnát meghaladó termésmennyisége a 2021. évit mindösszesen 10,1 százalékkal múlta alul. A repce is megérezte az aszályt, 506,6 ezer tonnát takarítottak

be a gazdálkodók, amely 31,0 százalékkal marad el az előző évitől. Az őszi betakarítású növények közül a kukorica termésmennyisége 2,8 millió tonna volt, ami 56,6 százalékkal kevesebb, mint 2021-ben. A kukorica hozama 3,4 tonna/hektár, ami 44,2 százalékkal múlta alul az előző évi átlagot. Napraforgóból 1,3 millió tonna került a magtárakba, ami 28,6 százalékos csökkenést jelentett.

Az előzetes adatok alapján a gyümölcstermesztők vegyes évet zárhattak 2022-ben. Elsősorban az alma termésmennyisége csökkent. Almából 313 ezer tonnát szüreteltek, 61 százalékkal kevesebbet, mint 2021-ben. Kajsziából az előző évinél 105,1 százalékkal többet, nyilvánvaló, hogy itt az előző évi fagyás vagy el nem fagyás nagyon nagy ugrásokat okoz gyümölcsfajtánál. Ez közel 25 ezer tonnát jelentett. Az ősbaracktermés 89,7 százalékkal volt magasabb az előző évi terméshez képest, ez 20,3 ezer tonnát jelentett. A hazai szilvatermés az előző évi mennyiségnél 8,4 százalékkal több, 36 ezer tonna volt.

Az előzetes adatok alapján a két legnagyobb területtel rendelkező zöldségféle közül a csemegekukorica és a zöldborsó termésmennyiségeit is negatívan befolyásolta a vetés után beköszöntő hideg időjárás, majd az azt követő forróság. Csemegekukoricából 393,9 ezer tonna lett a termésmennyiség. A zöldborsó betakarított területe növekedett, ugyanakkor a hőség miatt gyorsan előregedett az állomány, és a 2021. évinél kevesebb, 82 ezer tonnás termést tudtak csak betakarítani. Csökkent a paradicsom és a zöldpaprika termésmennyisége is, előbbi 154,6 ezer, utóbbi 84,2 ezer tonna volt.

Az elmúlt évben az állatbetegségek, a magas energia- és takarmányárak, valamint a tömegtakarmány hiánya komoly kihívást jelentett az ágazatnak. A 2022. december 1-jei állapotokat tükröző adatok szerint a szarvasmarhák számának 2011-ben elkezdődött növekedése 2022-ben torpant meg először, és egy kicsit csökkenésnek indult. Ettől függetlenül az elmúlt tizenkét évben a szarvasmarhák és ezen belül a tehenek állománya több mint harmadával emelkedett.

A szarvasmarhák száma 2022 decemberében 885 ezer volt, éves összevetésben ez 17 ezerrel, azaz 1,9 százalékkal csökkent. A tehénállomány 418 ezerre csökkent, ez mintegy 2,2 ezres csökkenés, 0,5 százalékos mértékben kifejezve. A szarvasmarhavágás 2022-ben élősúlyban 11,5 százalékkal maradt el az egy évvel ezelőttil. Az ágazat szempontjából meghatározó élőmarhaexport az előző évi szinten maradt. A tejtermelés mintegy háromnegyedét kitevő tejfelvásárlás 2022-ben 3,2 százalékkal csökkent.

A sertésállomány, ezen belül az anyakoca-állomány is csökkent '22-ben. A sertések száma '22. december 1-jén 2,5 millió volt, amely 168 ezerrel, 6,2 százalékkal csökkent az egy évvel ezelőttihez képest. Az anyakocák állománya 148 ezer volt 2022 decemberében, ami az előző évhez képest 9 ezerrel, azaz 5,8 százalékkal csökkent. A sertésvágások élősúlya '22-ben 531 ezer tonna volt, ebből az anyakoca 14,8 ezer tonna. A sertésvágás 7,6 százalékkal, az anyakocavágás 24,9 százalékkal csökkent az előző évi azonos időszakhoz képest.

A juhek száma '22 decemberében 871,7 ezer volt, amely 2021-hez képest 15,3 ezerrel, azaz 1,7 százalékkal volt kevesebb. Az ágazat megítélése szempontjából az anyajuhállomány a mérvadó, mivel a bárányok száma gyorsan változik. Az anyajuhállomány '22 decemberében 693,3 ezer volt, ami '21-hez képest 27,1 ezerrel, azaz 3,8 százalékkal csökkent. A fő értékesítési csatornát jelentő élőjuh kivitel mennyisége 7,2 százalékkal csökkent.

A tyúkok száma '22 decemberében 29,1 millió darab volt, a tojóállomány 8,75 millió volt, ez egyébként 34,7 százalékkal kevesebb. A baromfivágások - elsősorban a madárinfluenza és a magas inputárak következtében - '22-ben élősúlyban 12,7 százalékkal csökkentek.

Az élelmiszeripar teljesítménye '22-ben tovább emelkedett. Az összes értékesítés '22-ben elérte a 6340 milliárd forintot, volumennövekedése pedig 5,4 százalékos volt. Ezen belül a belföldi értékesítés volumene 1,2 százalékkal nőtt, a közvetlen külpiazi értékesítés volumenének növekedési üteme 10,9 százalék volt, vagyis '22-ben az exportnak köszönhetően bővült az élelmiszeripar teljesítménye. Az emelkedő inputköltségek, valamint az infláció miatt csökkenő külső és belső kereslet következtében ugyanakkor az élelmiszeripar termelése - az európai tendenciákkal összhangban - '22 végén csökkenni kezdett.

Az élelmiszeripar '22. évi teljesítményének növekedése széles bázisú volt, a 33 megfigyelt szakágazatból 18-ban bővült a termelési érték volumene. A termelési értékből való részesedés és a volumennövekedés együttes alakulásának hatására a növekedéshez leginkább az olaj-, az üdítőital-, az ásványvíz- és a hobbiállat-eledel gyártása, az egyéb élelmiszer- és készétel-szakágazatok járultak hozzá. Ezzel szemben a baromfihús feldolgozása, tartósítása, a keményítő, a keményítőtermék gyártása, a húsfeldolgozás-, a tartósítás és a tartósított lisztesáru-szakágazatok enyhén fékeztek a növekedést.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme évről évre nagymértékben növeli a nemzetgazdaság külkereskedelmi egyenlegét, ezért makrogazdasági jelentősége meghatározó. A rendkívüli körülmények ellenére az agrárexport növekedett '22-ben, ami kedvezően befolyásolta az egész nemzetgazdaság külkereskedelmi teljesítményét. Az agrárexport '22-ben 13,1 milliárd euró volt, 23,2 százalékkal meghaladta a 2021. évi értéket. Az agrárimport 9,7 milliárd euró, az exportnál nagyobb mértékben, 36,7 százalékkal emelkedett '21-hez képest, aminek köszönhetően 3,5 százalékkal csökkent a külkereskedelmi többlet, de ez még így is igen jelentős volt.

Végezetül szeretném megköszönni a magyar gazdák kitartó munkáját, hiszen ők azok, akik gondoskodnak róla, hogy mindennapi élelmiszer-ellátásunk biztosítva legyen, a földeken keményen dolgozva, időjárástól függetlenül gondoskodnak a termelésről.

Összességében elmondható, hogy a Magyarországot érő rendkívüli külső hatások ellenére az agrárium teljesítménye és kibocsátása nő, amely hozzájárul a magyar gazdaság növekedéséhez és stabilitásához. Az elmúlt időszak következetes agrárpolitikájának köszönhetően látható, hogy a magyar agrárium most már erős lábakon áll, és az olyan rendkívül vészterhes időszakban is, mint amilyen a tavalyi volt, messze biztosítani tudta a hazai élelmiszer-szükségletet a feldolgozóipar és a lakosság felé, sőt, még exportra is jutott.

Köszönöm figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen a többségi vélemény ismertetését, és visszaadom az ülés vezetését az elnök úrnak.

(Az ülés vezetését Font Sándor, a bizottság elnöke veszi át.)

FONT SÁNDOR (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Köszönöm. Kérdezem, hogy további vélemény, hozzászólás van-e ebben a vitaszakaszban. *(Senki sem jelentkezik.)* Nincsen.

Ahogy említettem, a szabályok itt eltérnek az általános részletes vitától, és ezért kérem az általam ismertetettek szerint eljárni mindenkinek. Most a szavazásokhoz érkezünk... - elnézést, az előterjesztőt meg kell kérdeznem, hogy kíván-e reagálni az itt elhangzottakra.

BÉCSI JÓZSEF (Pénzügyminisztérium): Köszönöm szépen, elnök úr, nem.

Határozathozatalok

ELNÖK: Köszönöm szépen. A szavazásokhoz érkezünk. Először arról döntünk, hogy a bizottság egyetért-e azzal, hogy az indítvány megfelel a 44. § (1) bekezdésében foglaltaknak - a házszabályi rendelkezések ezen pontját ismertettem most. Aki ezzel egyetért, kézfeltartással jelezze. *(Szavazás.)* Ez egyhangú. A második szavazásban azt kérdezem, hogy egyetértünk-e a részletes vita lezárásával. Aki ezzel egyetért, szintén kézfeltartással jelezze. *(Szavazás.)* Ez szintén egyhangú. Ennek következtében kérdezem, hogy ki az, aki egyetért azzal, hogy a részletes vitáról szóló jelentést nyújtsuk be a tisztelt Ház elé. Aki ezzel egyetért, kézfeltartással jelezze. *(Szavazás.)* Ez a többség.

Ezzel a 2. napirendi pontot lezárom. Köszönöm a kormány képviselőjét ennél a napirendi pontnál.

Tájékoztató a zöldség-gyümölcs ágazat aktuális kérdéseiről

Rátérünk a 3. napirendi pontra, amelynek keretében tájékoztató hallgatunk meg a zöldség-gyümölcs ágazat alakulásának kérdéseiről. Az előadó dr. Apáti Ferenc, a FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács elnöke. Megadom a szót az elnök úrnak.

Dr. Apáti Ferenc szóbeli tájékoztatója

DR. APÁTI FERENC (FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács): *(Lócsei Lajos távozik a teremből.)* Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Alelnök Urak! Tisztelt Bizottság! Először is jómagam is nagyon szépen köszönöm a meghívást, hogy a mai nap folyamán beszámolókat tarthatok a zöldség-gyümölcs ágazat állapotáról.

A rendelkezésemre álló húsz percben alapvetően az aktuális problémákra koncentrálnék, mint ahogy az előadásom címe is sejteti, az ágazat aktuális kérdéseivel és kevésbé hosszú távú ágazati stratégiai kérdésekkel vagy múltbeli, 10-20 éves tendenciákkal szeretnék foglalkozni. Röviden összefoglalnám azokat a jelenlegi legfontosabb hatásokat, amelyek a teljes zöldség-gyümölcs ágazatot érintik, ágazattól függetlenül, ezt követően pedig egy rövid helyzetképet adnék külön-külön a gyümölcsstermesztésről, a szabadföldi, a hajtatott zöldségtermesztésről és a feldolgozóiparunkról. Majd ezt követően térnék át néhány olyan ágazati, égető ágazati kérdésre, amiben, azt gondolom, kérnünk kell a bizottság, illetőleg a kormány segítségét, közreműködését is.

Ami a zöldség-gyümölcs ágazatban egyre inkább érzékelünk az a munkaerőhiány mellett a klímaváltozás. Elnök úrtól is elhangzott az előbb, hogy milyen hihetetlen mértékű ingadozás van egyik évről a másikra, különösen a gyümölcságazatok esetében, amit döntő részben a tavaszi fagykarak mozgatnak, de minden más időjárási hatás közrejátszik abban, hogy egyik évben kiugróan magas, a másik évben viszont nagyon alacsony a termés. Ennek a jelentősége nemcsak a termelők és a gazdálkodás szempontjából kiemelkedő, hanem a fogyasztók szempontjából is, hiszen, amikor jön egy, főleg egész Európát sújtó tavaszi fagykár, és nagyon visszafogott a kínálat, akkor egekbe szöknek az árak, növelve ezzel az inflációt. Amikor viszont ezt követő évben tavaszi fagyok nélkül esetlegesen egy kiemelkedő nagy termés van, akkor árudömping, túlkínálat alakul ki nyomott, alacsony árakkal, és egyik véglet sem jó. Éppen ezért azt gondolom, hogy az, hogy a termésbiztonságot a zöldség-gyümölcs ágazatban fokozzuk, az a hatékonyságunknak, a versenyképességünknek, a túlélésünknek az egyik legfontosabb kulcsa.

Ami szintén látható, hogy egy drasztikus termelési költség-növekedés következett be az elmúlt években. Rendszeresen készítünk gazdasági, üzemgazdasági elemzéseket, és azt mérjük, hogy az elmúlt két évben 50-60 százalékkal növekedtek a termelés költségei ágazattól függően, az elmúlt 5-6 év viszonylatában viszont 80-100 százalékos költségemelkedést mérünk. Ezek alapvetően hektáronként vagy területegységre vetített költségemelkedéseket jelentenek, de hát nyilván, amikor ezt a költségemelkedést nem követi a fajlagos hozamok arányos növekedése, és egy-két év alatt nem lehet ekkorát növekedni termelési színvonalban, akkor ez hasonló mértékű önköltségnövekedést is jelent.

A költségemelkedés köszönhető a munkabérek folyamatos emelkedésének, ami törvényszerű és a következő 5-10-15 évben is hasonló mértékű lesz, évente 10-15-20 százalékkal emelkedni fognak a munkabérek. Köszönhető az energiaár, beleértve az elektromos és a földgáz árának a drasztikus emelkedésének, köszönhető a gázolaj ára drasztikus emelkedésének, amelyek mind alapvetően az orosz-ukrán háborúval, illetve azt megelőzően még a Covid-válsággal vannak összefüggésben. De a növényvédőszer árak is drasztikusan emelkedett egy olyan 50 százalékos két év alatt, a műtrágyák ára pedig jelenleg a három évvel ezelőttinek csak 2-3-szorosa, viszont tavaly még a 4-5-szöröse volt. Tehát nincs olyan költségtétel, ami két-három év távlatában ne emelkedett volna legalább 50-60 százalékkal, de inkább 100-200 százalékos költségnövekedésekről beszélünk, az energia ára akár 300-500 százalékkal is emelkedett, ami értelemszerűen a termelést a költség oldaláról sújtja.

Azt tapasztaltuk, hogy 2022-ben, tehát a tavalyi évben ezeket a nagyon jelentős költségemelkedéseket az ágazatok többségénél, ha nem is 100 százalékban, de jelentős részben elfogadja a piac, és képes, hajlandó beépíteni az árakba. Ez igaz elsősorban a zöldségekre, másodsorban a gyümölcsökre, a gyümölcsökre azért kevésbé, mert ott a szezonális hatások, a tavaszi fagykárak vagy éppen a jó évjárat okozta pozitív vagy negatív terméskilengések sokkal nagyobb mértékben befolyásolják a termést. De tavaly úgy tűnt, hogy a piac a költségnövekedést lereagálta akképpen, hogy elfogadta ezt az árakban. Viszont idén már azt tapasztaljuk, hogy egy költségársatu alakult ki, ugyanis még ebben az évben is emelkedtek tavalyhoz képest a költségek, igaz már nem 40-50 százalékkal, mint tavaly, hanem egy 10-15 százalékos mértékben, viszont az árak a legtöbb zöldség-gyümölcs esetében mérséklődtek, mert látszik az, akár a friss piacon a kiskereskedelmi láncok oldaláról vagy akár a feldolgozóipar oldaláról, akit pedig a feldolgozott késztermékek piaca nyom, hogy vissza akarja kényszeríteni a kiugró fogyasztói árakat, tehát mindenki alapvetően a fogyasztói árak mérséklése, de legalábbis a további infláció elkerülése, megakadályozása ellen küzd. Viszont a költségek tovább emelkedtek, vagyis az idei évben már a piac nem nagyon akar részt vállalni a költségek emelkedésének viseléséből, ami a termelőket vagy a feldolgozóipart egyértelműen satuhelyzetbe szorítja.

Szintén aktuális és ágazattól független problémánk a növényvédelem helyzete, illetve a növényvédőszer-engedélyezés helyzete. A klímaváltozás okán megjelennek új kórokozók, kártevők, a tendencia az, hogy egyre több növényvédelmi problémával szembesülünk, a korai tavaszodás miatt egyre jelentősebb károkat és egyre korábban induló termékkárokat tapasztalunk, az enyhe telek pedig segítik a kártevők vagy kórokozók gyérítését, és ebben a megemelkedett növényvédelmi vagy károkozó nyomásban egyre kevesebb engedélyezett hatóanyaggal kellene helytállnunk. Folyamatosak a hatóanyagkivonások, gyakorlatilag a nagy növényvédőszer-forgalmazó cégek részéről molekulafejlesztés, hatóanyagfejlesztés nincs, mert érzékelik azt a tendenciát, hogy folyamatosan szűkíteni akarja az Európai Unió a rendelkezésre álló vagy felhasználó hatóanyagok körét. Éppen ezért számunkra, kis ágazat, zöldség-gyümölcs ágazat számára létkérdés az, hogy a szükséghelyzeti engedélyezés, az eseti

engedélyezés olyan szinten rugalmas legyen, hogy amit más európai uniós zöldség-gyümölcs termelők a saját országaikban használhatnak, azt mi is használhassuk, különben nagyon komoly versenyhátrányba kerülünk. Az alapvető probléma ott van, hogy egy néhány ezer hektáros ágazatra vagy egy pár száz hektáros ágazatra egy forgalmazónak vagy gyártónak gyakran nem érdeke engedélyeztetni a készítményt, mert az engedélyeztetés nagyon magas költségét nem mindegy, hogy egy pár ezer hektáros zöldség-gyümölcs kultúra viseli vagy egy egymillió hektáros gabonakultúra.

A gyümölcsstermesztés helyzetéről külön nagyon röviden: a gyümölcsstermesztésünkben egyértelműen rossz termelői hangulatot és rossz termelői közérzetet érzékelünk. Ez köszönhető jelentős részben az ültetvények elöregedésének, amit ráadásul gyakorlatilag párhuzamosan kísér a gazdálkodók elöregedése. És tekintettel arra, hogy egy gyümölcsültetvény telepítése 10-15-20 éves befektetés, beruházás, aki jelenleg a 60-as, 70-es éveiben jár, az már nem fog új ültetvények telepítésébe kezdeni, és nagyon sok gazdaságban, ahol az ültetvény és a gazdálkodó is elöregedett, azt látjuk, hogy nincs utód, aki továbbvigye. Az ilyen gazdaságok még ideig-óráig vegetálnak, mondjuk úgy, hogy küszködnek, aztán, amikor elfogyott minden anyagi tartalék vagy egymást követi két-három rossz évjárat, ezek a termelők el fognak távozni a piacról, ki fognak hullani a piacról. Én azt gondolom egyébként, hogy ez a folyamat megkerülhetetlen, és ezt a folyamatot, amit csúnyán közgazdaságilag úgy hívunk, hogy piaci letisztulás, nem is kell akadályozni, ennek le kell zajlania ahhoz, hogy versenyképes gyümölcságazatunk legyen, ahhoz maradni kell a hatékony, korszerű gazdaságainknak, és minden gyümölcs- és minden zöldségágazatban van arra hazai példa, vannak olyan hazai gazdaságok, vállalkozások, akik profin, nyugat-európai léptékben is versenyképesek végzik a dolgukat. Mindent lehet Magyarországon is versenyképesen termelni, kevés kivétellel, amire a klíma abszolút nem alkalmas, de nem akármilyen körülmények között, nem korszerűtlen, több évtizedes ültetvényeken vagy korszerűtlen technológiákkal. Alapvetően ennyit a hosszabb távú ágazati hatásokról.

Amit rövid távú hatásként fontos kiemelni, az az, hogy a gyümölcsben különösen azt érzékeljük, hogy a költségek növekedését nem követte le a piac árak emelkedésében. A legjelentősebb mennyiségben termelt gyümölcs az alma, ott is két-három év alatt egy 50-60 százalékos költségemelkedés volt, az árak, mind az ipari, mind az étkezési alma ára viszont egy 10-20 százalékkal haladja meg talán az előző három év átlagát vagy annyival sem. Tehát a termelők jövedelemrése, profitrátája folyamatosan szűkül. A meggy ára - mint második legnagyobb mennyiségben termelt gyümölcs - pedig a tavalyi árak alatt volt 10-15 százalékkal, úgy, hogy emellé még egy 15-20 százalékkal alacsonyabb hozam is társult. Ezek csak a rövid távú hatások, a piaci árak növekedése hiányában a növekvő költségek mint a gazdálkodóra nehezedő nyomás csak rontja azt a közérzetet, amit hosszú távon a munkaerőhiány, a klímaváltozás, a káros időjárási jelenségek felszaporodása okoz.

A szabadföldi zöldségek esetében már sokkal pozitívabb a kép, azzal együtt, hogy természetesen, mint ahogy egyetlen mezőgazdasági ágazatban, ott sem fonják kolbászból a sövényt. De a szabadföldi zöldségkultúránkra sokkal inkább jellemző a termőterületek stagnálása vagy egyes ágazatokban a növekedése, míg a gyümölcskultúráknál szinte minden gyümölcsfaj esetében a termőterületek folyamatos csökkenéséről lehet beszámolni. A zöldség, a szabadföldi zöldség mint éves kultúra egy folyamatosan változtatható termelési szerkezettel, termesztéstechnológiával rendelkezik, illetve gyakorlatilag a tavaszi fagyok hatásának, amely a gyümölcsösökben nagy kárt okoz, abszolút nem kitett, így egy sokkal stabilabb, sokkal jobban teljesítő ágazatról vagy ágazatcsoportról van szó.

Ami az ideai helyzetet jellemzi - hiszen a tavalyi helyzetértékelés elhangzott az elnök úrtól -, az az, hogy januártól augusztusig gyakorlatilag kiváló évjáratunk volt, bőséges téli, tavaszi csapadék után a nyári csapadékelátottság is kielégítő volt. Augusztus eleje óta viszont kifejezetten erős aszályt és meleget tapasztaltunk egészen október közepéig. Ez a piacon azt okozta, hogy más körülmények okán egy jó augusztusig tartó évjárat jött össze azzal, hogy egyébként jók voltak a friss piaci zöldségek árai. Tehát egy kedvező évjárat viszonylag magas árszinttel jött össze, így az év első kétharmadában alapvetően a szabadföldi zöldségtermelők a frisspiacon egy egész jó jövedelemre tehettek szert. Most, ősszel úgy tűnik, hogy az időszakos túlkínálat után meredeken zuhannak az árak, hiszen nemcsak nálunk, hanem Európában sok helyen máshol sem nagyon akarnak betárolni a magas energiaárak, energiaköltségek miatt, így aki tudja, lédig formában még az ősz folyamán piacra viszi a termékét, ami így ebben az időszakban értelemszerűen okoz egy túlkínálatot. De ha ezen túl leszünk, azt gondolom, tavasszal könnyebbülni fog a friss piac.

Az ipari zöldségek felemás évet zártak. A zöldborsó termése a tavalyihoz képest szinte kitűnő volt. A zöldborsó az enyhe, mérsékelten meleg tavasszal, nyárral egy nagyon jó évjáratot zárt, jó terméshozamokkal, jó minőséggel, és a feldolgozóipar is a tavalyi, talán 28-30 nap helyett 50 napig tudott vele dolgozni. A csemegekukorica első fele vagy kétharmada kifejezetten jól sikerült, viszont már így ősszel a nagyon jelentős aszály és meleg okozott termésdepressziót, ami mind mennyiségi, mind minőségi kiesésekhez vezetett.

A két meghatározó szabadföldi zöldségkultúránk a csemegekukorica és a zöldborsó adják a termőterület kétharmadát, ezért beszéltem ezekről részletesebben. Az látható, hogy ezeknél a kultúráknál a következő évben egy nagyon jelentős árcsökkenés fog bekövetkezni, ugyanis az előző két évben nagyon magasra szöktek az árak: a csemegekukorica három évvel ezelőtti 40 forint/kilogrammos termelői ára most 100-110 forint/kilogramm volt ebben az évben, a zöldborsó 120 forintos termelői ára pedig 200-220 forint. Ezek várhatóan nagyon erősen zuhanni fognak a következő évben.

Ennek az okai alapvetően abban keresendők, hogy a feldolgozóipar késztermékei iránt mérséklődött a kereslet, mint ahogy minden élelmiszer vagy minden zöldség-, gyümölcstermék iránt, nagyon magas energia- és egyéb költségekkel dolgoznak, és ilyen magas alapanyagárak mellett, amit a magyar zöldborsó és csemegekukorica jelentett, helyettesítő termékként az európai piacon már megjelent az olcsó kínai csemegekukorica-konzerv. Tehát látszik az, hogy vannak termékek, amit egy bizonyos szintnél tovább nem lehet túlárzni, mert rögtön belép az olcsó import, akár a kínai csemegekukorica-konzerv is.

Ebben a versenyben, úgy tűnik, hogy a zöldborsó és a csemegekukorica árát jelentősen csökkenteni kell, különös tekintettel arra is, hogy egy termelőüzemen belül a csemegekukoricának és a zöldborsónak a versenytárs termékei a gabona- és az olajnövények. Azért kellett az elmúlt két évben ilyen magasra húzni ezeknek az ipari zöldségeknek az árát, hogy legyen egyáltalán termelői kedv termelni, mivel a csemegekukorica, a zöldborsó jóval magasabb tőkeigényű, nagyobb kockázatú termék, mint a gabona-, olajnövény, ha az nem hoz jóval magasabb profitot, akkor nincs termelői kedv. Hogy egyáltalán legyen alapanyag, a feldolgozóipar magasra húzta az árakat, de ez a következő évben várhatóan jelentősen visszaszelídül, amit hajtani fog a gabona- és az olajnövényárak drasztikus csökkenése is.

A hajtattozöldség-termesztésünk területe folyamatosan csökkent az elmúlt húsz évben, hatezerről olyan háromezer hektárra, viszont nagyon pozitív hír az, hogy 2016-21 között nagyon sok fejlesztés valósult meg, fóliaházak és üvegházak egyaránt. Most már eljutottunk oda, hogy paprikából teljesen önellátók vagyunk, 10-20 ezer

tonnát exportálunk is, ugyanúgy paradicsomból is, és európai léptékben is korszerű körülmények között termelünk hajtattott zöldségeket. Viszont az elmúlt két évben nagyon erősen lelassultak a beruházások, sőt, azt mondom, hogy gyakorlatilag megálltak, ami köszönhető annak, hogy a beruházási költségek gyakorlatilag a duplájukra emelkedtek, akár fóliáról, akár üvegházról beszélünk.

A 2021-ben elnyert VP-pályázatok még a régi, békeidőbeli árakon készültek és kerültek elnyerésre, majd az elnyerést követően másfél-kétszeresükre emelkedtek a beruházási költségek, ráadásul ezzel párhuzamosan nagyon jelentősen drágultak a banki hitelek, drágult a finanszírozás, így a beruházások jó részétől elálltak azok a termelők, akik még nem valósították meg '21 őszén, '22 tavaszán.

Az év első felében európai szinten zöldséghiány volt megfigyelhető hajtattott termékekből, ez magasra húzta az árakat, ugyanakkor a nyári időszakban ez pont az ellenkezőjére fordult egy túlkínálati helyzettel és éppen ezért nagyon nyomott árakkal. Zászlós Tibor elnök úrtól elhangzott, hogy a harmadik országokból származó import egyre nagyobb nyomást jelent, ugyanígy a hajtattott zöldségekben is. Félelmetes fenyegetést jelent mennyiségi növekedése okán Egyiptom, Marokkó, Törökország, de már Albánia is, és ha nem vagyunk képesek a hajtattott termesztésünk versenyképességét fenntartani, akkor félok, hogy majdan ezek az országok fogják ellátni az európai uniós piacok jó részét, így Magyarországot is.

A feldolgozóiparról részben már szoltam az ipari zöldségek kapcsán. Itt röviden, dióhéjban csak annyit, hogy alapvetően egy exportorientált ágazat a zöldség-, gyümölcsfeldolgozó-ipar, hiszen az árbevételének kétharmada exporttevékenységből származik. A problémát alapvetően a leszűkült termékkör jelenti. Ma Magyarországon a feldolgozott termékek 80-90 százaléka négy zöldség- és gyümölcsfajtára, a meggyre, az almára, a csemegekukoricára és a zöldborsóra alapoz. De ha csak a hűtő- és konzervipart veszem alapul, akkor azt lehet mondani, hogy 70-80 százalékban két növénnyel tud dolgozni, a csemegekukoricával és zöldborsóval. Nincs igazából más termék, mert más intenzív zöldségek, hagymafélék, gyökérezöldségek, brokkoli és a többi, amelyek a fagyasztó- vagy a konzerviparnak alapanyagot jelenthetnének, abszolút a friss piaci termelés irányába mentek el, és a feldolgozóiparnak szinte senki nem termel. A feldolgozott termékeket is nyomja az az ár-költség satu, amely szerint a költségek emelkedtek/emelkednek az elmúlt két évben, viszont az európai piac a késztermékek, tehát a fagyasztott és a konzervipari késztermékek árát már nem hagyja tovább emelkedni.

Végezetül ki szeretnék térni néhány pontban a legfontosabb problémáinkra vagy intézkedést igénylő, segítséget igénylő kérdésekre. Én azt gondolom, hogy a vidékfejlesztési program beruházási, fejlesztési támogatásai 2020-at követően nagyon jó irányba mentek el. Egyrészt szinte mindenre pályázhatunk, ami az ágazat fejlesztéséhez szükséges. Másrészt azzal, hogy a magyar kormány jelentősen megemelte a VP-nek a keretét a nemzeti önrésszel, azt lehet mondani, hogy az azt megelőző 15 évben uralkodó folyamatos pénzhiány - mert a beruházási támogatásokból sose volt annyi, mint amennyi kellett volna - most átfordult oda, hogy gyakorlatilag arra, amit fejleszteni akarunk, van forrás és van jogcím.

Én azt gondolom, hogy itt ki kell emelni az új és korszerű ültetvények telepítését, a termésbiztonság fokozását, élen az öntözéssel, a jég- és fagyvédelmi beruházásokkal, a hajtattott termesztést, tehát a fólia- és üvegházakba irányuló beruházásokat. A munkaerőhiány, éppen ezért a munkaerő kiváltása miatt létkérdés a gépesítés, automatizálás, robotizálás, és azt gondolom, hogy a jelenlegi energiapiaci körülmények között nagyon fontos a megújuló energiákba való beruházás.

A megújuló energiák tekintetében, ami nekünk, kertészeknek létkérdés, a termálenergia. Ma a magyar hajtató kertészet annak köszönheti a versenyképességét,

és azt mondom, lépéselőnyét a legnagyobb hajtatóknak tulajdonítható vagy tekinthető hollandokkal szemben, hogy míg a hollandok főleg földgázzal fűtenek – ennek az árát és a költségeit nem kell ecsetelni -, addig mi a sokkal olcsóbb termálenergiával tudunk termelni. Viszont 2028. január 1-jével lejár az úgynevezett visszasajtolási moratórium, ha a termálenergia kérdését nem oldjuk meg, és a visszasajtolás kötelezővé válik, vagy ennek hiányában a környezetvédelmi bírság szintje marad – mert visszasajtolási kötelezettség most is van, csak a környezetvédelmi bírság, ha nem sajtolunk vissza, az most nulla forint, de ha ez a rendszer megszűnik -, akkor ezzel 2028. január 1-jétől a hajtató kertészet elvesztette versenyképességét. És ahhoz, hogy 2024-25-26-ban beruházások legyenek, ahhoz már most egy hajtató kertésznek előre kell látnia, hogy 2028-tól számolhat-e még termálenergiával, vagy netán a termálenergia elveszett. Mert egy üvegház, egy fóliaház hosszú távú beruházás, egy hektár üvegház létesítési költsége 600-700 millió forint jelenleg. Ez egy olyan mértékű beruházás, amit nem lehet a véletlenre alapozni. Egy termálkút fúrása 200-300 millió forint, csak akkor lesznek beruházások a következő években, ha a termálenergia ügyét rövid távon megoldjuk hosszú távra.

A munkaerőhelyzet javítása tekintetében én a robotizáláson, automatizáláson kívül két dolgot emelnék ki, amit meg fog oldani a piac, az egyik, hogy az erősen munkaerőigényes kultúrák meg fognak szűnni, vagy már meg is szűntek. A másik a külföldi, harmadik országokból, főleg távol-keleti országokból behozott munkaerő. Én azt gondolom, hogy ezt most a BMW, az akkumulátorgyár és más nagy beruházások - akik szintén külföldi munkavállalókra alapoznak jelentős részben - ügye fel fogja gyorsítani, de eljutottunk oda mi kertészek is, hogy a harmadik országokból származó munkaerő alkalmazását nem kerülhetjük meg, ez most már számunkra is egy fontos kérdés.

Az áfacskökkentés, azt gondolom, minden fórumon el kell hangozzék. A 27 százalékos áfa messze a legmagasabb zöldség-gyümölcs áfakulcs, illetve élelmiszeráfa-kulcs az Európai Unióban. Azon kívül, hogy ez nyilván élénkíti a feketeimportot, az áfacsalást, a szervezettség ellen hat, nyilvánvalóan az inflációra is gerjesztő hatású akkor, amikor 27 százalékos áfa terheli az árakat.

Még két-három rövid témát hagytam hátra. Az egyik a tézisek kérdése, én azt gondolom, hogy vitán felül áll, hogy a szervezettség növekedése, amiben sajnos nagyon rosszul állunk, mi kertészek, a szervezettség növelése egy nagyon fontos kérdés. A jelenlegi adatok alapján úgy tűnik, de majd november végére lesznek ebben végleges adatok, hogy a termelői értékesítő szervezetek, tehát tézisek nemzeti kiegészítő támogatását az előző évek négy milliárd forint körüli keretéről, közel a duplájára, nyolcmilliárd forintra kellene emelni. Ennek két oka van, az egyik az, hogy jelentősen emelkedtek az árbevételek az árak növekedése miatt, tehát az infláció kicsit inflálta a bevételeket, növelte a bevételeket, és a támogatás árbevétel alapú, másrészt pedig több tézis adott be operatív programot, működési programot, mint a megelőző években, éppen ezért úgy tűnik, hogy a nemzeti kiegészítő támogatások szintjén dupla keretösszegre lenne szükség, mint ahogy az az előző években volt.

Két dolgot hagytam hátra, és mind a kettő nagyon vajú nekünk. Az egyik az EPR-rendszer, a kiterjesztett gyártói felelősségvállalás rendszere, nem megyek mély részletekbe, ami ebben, azt gondolom, nemcsak nekünk, hanem az élelmiszer-gazdaság minden szereplőjének borzasztóan fáj, független attól, hogy milyen ágazatról és hogy mezőgazdaságról vagy élelmiszeriparról beszélünk-e, az az, hogy a kvázi termékdíjak, amelyeket eddig termékdíjaknak hívtunk, azok 6-8-szorosukra emelkedtek az EPR-díjak okán. Tehát e egy bődületes költségnövekedés az élelmiszeriparnak és a mezőgazdaságnak egyaránt. Egy felelős ágazati vezető egy másik fórumon azt mondta, hogy ez az EPR-díj és az EPR-díj diktálta kvázi termékdíj-költségnövekedés az

élelmiszeripar profitjának harmadát fogja elvinni. Egy másik adat, amit fejből tudok idézni: Magyarország legnagyobb tészénél, a Délkertész Szövetkezetnél a termékdíj korábban havi 8 millió forint körüli összeg volt, az EPR-díj most már havi 60 millió forint fölött van. Ez olyan szempontból probléma, hogy ezt vagy a termelőkön kell levetni, tehát a termelői árakat kell ezzel mérsékelni, vagy a fogyasztói árakba épül be, ami viszont az inflációt generálja. Mi kérünk, és kértünk abban segítséget, hogy legyen ebben párbeszéd, hogy valamilyen olyan konstruktív EPR-díjszámítási rendszer alakuljon ki, ami élkthetvé teszi ezt a rendszert, de jelen pillanatban úgy tűnik, hogy ezek a költségek egy nagyon erős, nem tudok most szebb szót, fojtó nyakörvet jelentenek az élelmiszer-ágazat szereplői körében.

A másik hasonlóan fontos témakör az úgynevezett, és erre nincs jó szakszó, az egyutas rekeszek kérdése. A kiskereskedelmi láncok most már előírják, hogy zöldség-gyümölcsöt, maradjunk csak a zöldség-gyümölcsnél, ezekben az összehajtható rekeszekben lehet csak beszállítani. Kétféle rekesz közül lehet választani: IFCO és Europool. Ez a kettő van. De van olyan áruházlánc, amelyik előírja, hogy ő csak az IFCO-val dolgozik vagy egy másik csak a Europoolal. Nincs választás, monopolhelyzet van, csak ezekben a rekeszekben lehet beszállítani, amivel nem lenne gond, de ezeknek a rekeszeknek a bérleti díja örült magas. 260 forint körül van egy útra, és ezek a rekeszek egy évben megfordulnak durván 26-szor, tehát ezeket a rekeszenként 260-280 forintos díjakat megfizetjük egy évben 26-szor, holott, ha megfizetnénk durván 6-7-szer, akkor azon az áron már meg lehetne venni a rekeszt, és lenne sajátunk, de ezt nem engedik. Folyamatosan bérelni kell, és minden egyes útra ezeket az örülten magas bérleti díjakat meg kell fizetni. Egy számot mondok: egy kiló alma kint a boltok polcain 350-500 forint, ebből a termelői ár 120 forint, az áruházlánci beszállítási ár – csomagolt, válogatott, osztályozott árura – most 250-280 forint, és ebből a költségből 44 forint egy kiló almára vetítve a göngyölegdíj. Másik irányból közelítve: az alma önköltsége, amíg megtermeljük, tehát a legelső munkamenettől a betakarításig durván 90-100 forint, és csak ez a göngyölegdíj, amit az áruházláncok az IFCO- és a Europool-rendszer révén ránk kényszerítenek, az további 44 forint. Tehát egy útra bérelni a göngyöleget, feleannyiba kerül, mint amennyiért egész évben megtermeljük az almát.

Időmet kicsit túllépve, de a legfontosabb tényezőket kiemelve, ennyi szerettem volna elmondani a zöldség-gyümölcs ágazat aktuális kérdései, problémái kapcsán. Köszönöm szépen a megtisztelő figyelmet.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm a sokrétegű kitekintést. Magam is jónéhány új információt hallottam. Ezt az egyutas göngyölegproblémát eddig én nem hallottam, nem jutott el hozzánk, legalább erre is jó ez a bizottsági ülés, hogy ilyen költségekkel is számolni. Majd arról kérnék egy leírást, hogy miért alakult ki ezt a monopolrendszer, szóval kik alakították ki, mi van más országokban, egész Európában így van? Nem ismerem ezt. Ismerem ezt a göngyölegtípust, de fogalmam sem volt nekem eddig erről, hogy ez mekkora tételt jelent.

Az EPR-ről van tudomásunk, itt már a Szőlő-, Bor-, Pálinka Albizottságban nagyon részletesen foglalkoztunk ezzel a kérdéssel. Akkor azt az ígéretet kaptuk az Energiaügyi Minisztérium államtitkárságától, hogy létrehoznak egy ilyen EPR-díjfigyelő csoportot. Nem állítom, hogy pontosan nevesítem a csoportot, amelyben mind a kormány, mind a MOHU, mind pedig az érintett szereplők országos képviselői benne lesznek, és tisztázzák pont ezt a kérdést, mert ez nemcsak önöknél merült fel, ez klasszikus csomagolóanyag-kérdéskör, zsugorfóliák és egyebeknél van, de más a MOHU által kezelt hulladékfajtánál megjelent ez a nagyon nagy szorzószám, a klasszikusként ismert környezetvédelmi termékdíj helyett az EPR-díj. Azt az ígéretet

kaptuk, hogy egy ilyen EPR-díj egyeztető bizottság jön létre. Akkor ezek szerint, ha jól érzekelem, ez még nem jött létre.

DR. APÁTI FERENC (FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács): Tudomásom szerint ez a bizottság még...

ELNÖK: Vagy önöket oda még nem hívták.

DR. APÁTI FERENC (FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács): De minket oda nem hívtak, ez így igaz, igen.

ELNÖK: Ez a második verzió lehet, köszönöm ezt a jelzést, és megindítom az államtitkár asszony felé, hogy ennek az egyeztető bizottságnak a helyzete most hol tart.

Kérdezem, hogy van-e kérdés, észrevétel a tagok részéről. *(Jelzésre:)* Igen, Bencze János.

Hozzászólások

BENCZE JÁNOS (Jobbik): Tisztelt Elnök Úr! Köszönöm a szót. Tisztelt Apáti Ferenc Elnök Úr! Nagyon szépen köszönöm a korrekt beszámolót, én készültem belőle, én körbejártam a zöldség-, gyümölcstermelőket több szektorban, ugyanezeket a kérdéseket dobták fel. Tehát jelezték, hogy egy része, úgymond, lehet, hogy kényes lesz politikailag, de hála istennek, itt szakmázunk és nem politizálunk, ennek nagyon-nagyon örülök.

Itt az áfacsökkentésnél nagyon kérték a termelők, hogy forduljak Font Sándor elnök úrhoz, hogy mindenképp lobbizzunk érte, hogy 5 százalékos áfa legyen a zöldség-gyümölcsön, ugyanis, ahogy hallottuk ez a feketekereskedelem és az áfacsalás melegágya. Volt olyan, nevezzük úgy, szakmai csoportosulás, amelyik kiszámolta, nem merem azt mondani, mert nincsenek róla pontos adataim, hogy 120 milliárd forint értékben igényelnek vissza jogosulatlanul áfát a zöldség-gyümölcs szektorban. Ez körülbelül a befolyó áfa mennyisége, tehát lényegében nullára ütök. Tehát ők azt jelezték, hogy az 5 százalékos áfával egyszerűen elvonnánk a lehetőséget a bűnözőktől, hogy erre szervezetet alapítsanak, ez egy nagyon komoly kérésük. EPR-díjknál jelezték a méhészek is, hogy ugyanilyen problémával küzdenek az OMME-üveg kapcsán, a tipikus mézesüvegnél. Ők is kérnek egy európai összehasonlítást, hogy lássuk, hogy ott mi történik, mert a szőlész-borász szakmától megkaptuk, hogy jóval alacsonyabbak. Ezt mindenképp jelezni kell, ezt üdvözlöm.

A rekeszdíjknál, úgymond, én is megkaptam a kérdést, de az elnök úr ugyanígy feltette, hogy nem ismertük a problémát, és mi is szeretnénk tudni mindannyian, hogy mitől alakult ez ki ebben az országban, miért drágább nálunk sok minden, mint külföldön. Köszönöm, ennyi lett volna.

ELNÖK: Alelnök Úr!

CZERVÁN GYÖRGY (Fidesz), a bizottság alelnöke: Ez az áfatéma, vannak itt néhányan, akik tudják, hogy annak idején elég sokat foglalkoztam az alapvető élelmiszerek áfacsökkentésével a munkámnál fogva.

A zöldség-gyümölcsnél mindig azért csúszott vagy tolódott, mármint a kedvezményes kulcs bevezetése, mert rendkívüli nagyságrend, most nem akarok butaságot mondani, de 200 milliárdos nagyságrend rémlik. Annyi biztos, hogy az áfacsökkentés alatt, ami biztosan kiszámítható, az a bevétel, mármint az állami adóbevétel-kiesés. A hozadéka valóban a feketegazdaság csökkenése, illetve hogy a

fogyasztói ár alacsonyabb legyen. Na, ez utóbbi az, ami nem igazán működött, legalábbis hosszú távon. Jó néhány terméknel, nem sorolom fel, csökkentettük vagy betettük a kedvezményes áfakulcsba, és egy idő után, két, három, négy, de hat hónap után egészen biztosan lenyelte a kereskedelem. Egyébként a fogyasztói árak az általános forgalmi adó csak egy részét képezi, ott rendkívül sok más egyéb tényező is van, tehát nagyon nehéz egyáltalán nyomon követni, hogy most az áfát nyelte le a kereskedelem, és egy idő után semmi nem látszik a fogyasztói árakon, vagy más költségtényezők emelkedtek, valószínű, hogy minden tényező befolyásolja. Tehát ez egy nagyon nehéz dolog.

Én híve vagyok - mint ahogy korábban is az voltam - az alapvető élelmiszerek áfacsökkentésének, de ez a mostani gazdasági környezet nem igazából felel meg ennek. Én bízom benne, hogy a jövő év végére már talán jobb lesz a környezetünk. Valóban, a fogyasztói kosárban is, ha jól tudom, a zöldség-gyümölcs az egyik legérzékenyebb az árváltozásra, tehát az emberek ott spórolnak, ha úgy tetszik, hogyha gubancos időszak van, mint a mostani. De sajnos nem egyértelműen pozitívak a tapasztalatok az eddigi alapvetőélelmiszeráfa-csökkentésnél, erről, gondolom, a Pénzügyminisztérium pontosabb számokat tudna mondani.

Az meg, hogy piacgazdaságban monopolhelyzetben van - elmondták itt előttem a kollégák - ez a göngyöleg téma, több mint döbbenetes. Én is nagyon kíváncsi vagyok, hogy mi az oka, és biztos vagyok benne, hogy erre ki lehetne találni valamit. Én nem tudom, mennyire bonyolult egy ilyen göngyölegnek az előállítás. Én úgy tudom, hogy a Főkefe, ahol szociális foglalkoztatás van, most megrendelésiánnal küszködik például. Lehet, hogy bonyolult gépsorok kellenek ehhez, de lehet, hogy szociálisan rászoruló, fogyatékkal élők ezt viszonylag egyszerűen meg tudnák oldani úgymond házon belül is. Nem tudom, hogy mi okozza ezt a monopolhelyzetet. Azért a kormány eléggé gyakran és erőteljesen föl szokott lépni a kiskereskedelmi láncok - idézőjelben - szórakozásai ellen.

Tényleg várjuk az anyagot, és akkor eljuttatjuk oda, ahol ez majd meghallgattatik reményeink szerint. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Még az áfához szeretnék annyit hozzátenni, hogy egy fordított áfarendszert működtettünk - uniós engedély kellett, egész bonyolult eljárás volt - a gabonakereskedelemben a szektor kitisztításához. Ez sikerült is.

Az egyes élelmiszer-termékeknel, ahogy az alelnök úr mondta, ott a minimáláfaszintet vezettük be. A költségvetés mindannyiszor mínuszos lett. Legyünk őszinték, a lakosság nem kapta meg azt az árcsökkenést, amit az áfacsökkentéssel elértük, egy, a költségvetés azonnal számlálható veszteségeket szenvedett. Az is tény, hogy az a nyereség, ami megmutatkozik ilyenkor, egy áfacsökkentésnél, az szétterült, valakik élvezték, annak a pénznek egyértelműen valahol lenni kellett, de szétterült. Ugyanez a veszély a zöldségnél, gyümölcsnél.

Ráadásul itt van egy nagyon speciális helyzet, a kispiaci értékesítés, és esetleg az úgynevezett nagybani piaci értékesítés, ez Budapest és Szeged, két igen ikonikus terület. Tessék elolvasni, én külön szoktam, hányféle ellenőrzés van, és elég durva szabálysértések történnek még mindig. Legutóbb, persze ez nem magyar termék, de a banánosoknál történt ilyen teljes zárolás, ha jól figyeltem, majdnem minden szabálytalan volt úgy röviden, ha jól értettem a leírást, ami miatt a hatóság oda kiszállt. Tehát itt maguknál a kereskedőláncoknál, a kereskedői vonalon is, és magánál már a termelőnél, eladónál. Itt jön mindig az örök probléma, hogy az őstermelő az őstermelő-e vagy csak megszerezte az igazolványt, egyébként pedig egy viszonteladó, aki itt felvásárol, ott felvásárol, és aztán rendszerint mindenféle bevételi nyilatkozat nélkül, blokk nélkül árusítja különféle helyeken. Őt aztán tényleg csak az áfa nem érdekli

ebben a történetben, hanem az, hogy számla nélkül forogjon a termék. Tehát egy rendkívül kényes helyzetről van szó.

A 0 vagy egy 5 százalékos körbe való sorolása a zöldség-gyümölcsnek gyakorlatilag szétporlad a kereskedők, a feldolgozók és valahol a fogyasztók környékén is. Nincs egyértelmű nyertese. Mert ha olyan triviális lenne, hogy ha ez 27 helyett 0 vagy 5 százalék lenne, és megvan a célzott nyertes, hogy ki nyert, az rendkívül helyes lenne, de nincs ilyen. Ezt most már egyértelműen látjuk az előző élelmiszerfajták kedvezményes kulcsba való sorolásánál. A költségvetésnél azonnal kijön a mínusz, ez triviális, és úgy lesznek szétporlasztott nyertesei, hogy az ágazat tisztulása következtében az ágazat szereplői végül tiszta körülmények között dolgozhatnak. Ez is egy nagyon nagy eredmény, mondhatnánk. De ez nem nominális, hogy na, akkor látjuk, hogy az a százmilliárd - most mondtam valamit -, ami kihullott a költségvetésből, az láthatóan megjelent valahol. Nem jelenik meg, hanem így szétporladva jelenik meg a sok-sok érdekelt között, és ebben benne van a fogyasztó is a maga kicsi gondjával, közöttük elporlad. Ez az igazi nagy dilemmája a költségvetésnek.

Higgyük el, hogy akik a Pénzügyminisztériumban, a szakmai ágazatokban dolgoznak, nem buták. Tehát ha tudnák, hogy olyan egyértelmű nyertest tudunk ezzel produkálni, és ráadásul társadalmi, netán politikai hangulatot is tudunk vele okozni, nem buták, hogy ne lépnék meg. De valamiért mégsem lépték meg. Kísérleti fázisban vagyunk, egyes élelmiszertermékeknél, húskészítményeknél - élőállat, vágóállat, félsertés, s a többi, amiket felsorolok, tojás, tej - egyébként bevezettük ezeket a kedvezményes kulcsokat. Ez egy elég jelentős kör, valóban a zöldség-gyümölcsnél nem történt ez meg. Én a zöldség-gyümölcsnél – elnök úr utalt rá, hogy a tészeknél mintha egy kicsit toporognánk, megálltunk – én azt írtam föl magamnak, hogy termelni már egész jól tudunk, de tárolni, feldolgozni, piacra juttatni, megküzdeni a multival, azt valamiért nekünk nem sikerült. És itt bennünket állandóan elgáncsolnak. Figyelem a lengyeleket, brutális, amit azok végrehajtanak, felszippantották a teljes magyar málna- és ribizlitemesztésünket, ha jól veszem észre. Vagy leállították, és ők ezt átvették, de Európa-szinten, tehát nemcsak velünk történt ez meg, másokkal is megtörtént. Az éghajlati állapotuk jobb nekik. Most két olyan gyümölcsöt mondtam, amelyik sokkal jobban szereti ezt a hűvösebb, párásabb éghajlatot, és van még néhány ilyen, amiben nem fogunk tudni velük versenyezni, cukorrépa, és a többi, ami ugyan nem zöldség-gyümölcs, de mint ágazati kurrens termék. Állandó vita a magyarországi cukorrépa-termesztés, feldolgozó üzemek széthullása és a többi. Egyszerűen, ha az az adottság mindenben jobb, akkor nagyon nehéz lesz velük versenyezni.

Tehát én azt mondom, hogy amiket meg tudunk már termelni és jók vagyunk, és az utóbbi 10-15 év uniós fejlesztéseinek a hatásai, eredményei látszódnak, szemre vélhetően, ahogy az országot járjuk, és remélem, hogy a statisztikai eredmények is mutatják azt a problémát, amiről említést tett elnök úr, az idősödő ültetvény, idősödő gazda és az ezt kiváltó kvázi fiatal gazda netán... Tettünk lépéseket elég komolyan, szeretném látni majd az eredményét a gazdaság átadásának, amely az idei évtől működik. Rendkívül egyszerű, adminisztratív és anyagi értelemben is igen kedvező verziót próbáltunk kidolgozni, hogy ez megmutatkozzék a gazdaság átadásánál. És ezek a gazdálkodóknak már nincs olyan ellenállásuk például egy tésszel, egy szövetkezéssel szemben. Nem azt mondom, hogy az én generációm, hanem nálam egy kicsivel idősebb generáció, aki végigélte a szocializmus téesz-rendszerét, és ez a téesz meg tész nekik egykutya volt, azt mondta, hogy soha többet senkivel nem szövetkezem, inkább álljon minden hektár végén egy kombájnnal, akkor is megveszem a kombájnomat és a többi, szóval ez, úgy látszik, egy generációváltással talán könnyebb lépés lehet, de egyelőre én úgy látom, hogy a tárolás, feldolgozás, piacra juttatásnál mi valami lépést veszítettünk. Mondjuk, én a lengyeleket figyelem, a lengyelekhez képest nekik ez valahogy jobban

megy. Nem tudom, ezt hogy kéne feltárni, az egész hűtőházrendszert, feldolgozórendszert, hogy ők ezt hogy csinálták, milyen integrációkat hoztak létre vajdaságonként, regionális területeken. Nem értek hozzá, lehet, hogy érdemes lenne mélyebben beleásni magunkat, és megnézni, hogy még követhető-e, legalább azzal a zöldség-gyümölcs termékmennyiséggel, ami megmaradt, és nem hullott ki éghajlatváltozás és erős más konkurens piaci nyomások miatt. Én ilyennek látom ezt a kukorica-zöldborsó kérdést is, hogy ezt meg kell védenünk, ebben rendkívül jók vagyunk. Értem ezt a hirtelen növényvédőszer, élőlomka és minden egyéb problémát, ami megütötte azt a szintet, hogy kiváló termékek konkurens termékei lesznek ezek a rendkívül kurrens termékeinknek. Én egy picit optimistább vagyok. Nem tudom, a statisztika majd mit mutat néhány év múlva a termőfelület csökkenésével. Akiket én ismerek, és termelnek, ilyen tipikusan kényszeri vetésként alkalmazva termelik ezeket. Tehát ott azért nem fognak egykönnyen lemondani, még ha kisebb is lesz az árrés és a többi. Tehát bizony ezek olyan kurrens termékek, és olyan helyeken termelik meg, ahol például öntözőrendszer ki van építve, és egy évben kétszer termelnek arról a földről. Egyszer a csemegekukoricát, egyszer meg mást. Egyszer a zöldborsót meg egyszer még valamit. Tehát ezt nem fogják csak úgy föladni, hogy jó, akkor nem termelnek zöldborsót és egynyári növényt termelnek majd, és egyszerre aratok, takarítok be, amikor megvan az adottság a kétszeri termelésre. Tehát ebben, ha van ágazati javaslat, hogy hogyan mentsük, hogy ösztönözzük őket, akkor ezt szívesen vesszük, és kezdjük el erről beszélni, mert ebben nagyon jók vagyunk, erősek vagyunk.

Ilyen nekem még a dinnye egyébként, a görögdinnye, itt Pócs János képviselőtársamnak sajnos el kellett mennie, de lassan olyanok vagyunk, mint Haydn Búcsúszimfóniája, de elnézést kérek, megcsúsztunk nagyon az elején, akik itt voltak a zárszámadással, és ezt az idővesztést már nem tudjuk bepótolni, és egy kicsit fogyatkozunk, de a görögdinnye is nekem egy ilyen kurrens dolog. Ebben egyszerűen jók vagyunk, figyeljünk oda, ezt nyomjuk, ameddig csak lehet. Szeretnek bennünket a nyugati piacokon, és nincs mese, ez nemcsak egy kitaláció, hogy egyszerűen olyan adottságaink vannak, amivel mi a zöldség-gyümölcsünket ízletesebbre tudjuk itt megtermelni, mint mások. Kész, ezt tessék letesztelni, ismerős külföldiekkel, barátokkal és a többi, hogy azt mondják, hogy tényleg rendkívül jó ízű a mi termékünk, hiába az egyik is görögdinnye meg a másik is, azt mondják, hogy ez a jobb. És az összes gyümölcsünkénél én ezt tapasztalom. Az a három-négy külföldi ország, akivel személyes kapcsolatunk van, testvérváros és egyéb okoknál fogva, hogy azt mondják, ilyet még nem ettem, hogy létezik ez. Persze, azért is nem evett, mert félzölden szedik le, mire odaér őhözájuk, mi meg 80-90 százalékban éretten szedjük le, mert maguknak ezt akarjuk, ilyen különbségek is vannak.

No, szóval ezeken a területeken azért érdemes küzdeni, és ez a tárolás, feldolgozás piaci szinten, piacra való jutásban való megküzdésnél én ott látom a legnagyobb feladatot. Állítom azt, hogy termelni már tudunk, én ezt állítom, és erre büszke is vagyok. Az, hogy közben az EU-val ez a nonszensz helyzet, és hát itt még államtitkár úr, mikor Czerván képviselő úr még az volt és a jelenlegi csapat, tudjuk, mekkora küzdelmet folytattunk az Uniónál, hogy gyerekek ezt ne csináljuk, hogy magunkat beszűkítjük a különféle növényvédőszer kiiktatásával. Szinte már azt üzenjük Európának, hogy ne termeljünk már, mert szerintünk ez környezetvédőbb. Egyes zöldlobbisták ezt valamiért így látják, hogy aki ma a mezőgazdaságban termel valamit, az rongálja a földünket, a légkörünket, és klímaváltozást okoz, tehát jobb lenne, ha ezt nem is csinálnánk. Majdnem eljutottunk eddig a szintig. Ja, hogy valahonnan lennie és ennie kell ennek az embernek, hát akkor importáljuk innen-onnan. És hogy azok hogy termelik, amiről mind a két előadó beszélt, szinte már nem is számít. Itt aztán kiütözött elég jól, és nem akarom ezt kinyitni, mert ez egy

politikailag éles felület, de az ukrán gabonaimport, a kutya meg nem kérdezte, hogy gyerekek, mi van abban a gabonában, milyen körülmények között termeltétek? Hát olyan körülmények között, amit már 25 éve tilos volt olyan körülményekben, olyan fokozószerekkel és növényvédőszerrel dolgozni. De csendben voltunk, mert a szolidaritás és minden egyéb rendben van, de amikor már minket akarnak tönkretenni, akkor azt mondtuk, hogy álljon meg a menet, és ebből tudjuk, hogy van egy vita, mert néhány ország saját hatáskörében hozta meg az ukrán gabonák tiltását, ugyanakkor örömmel hallottam a jegyzőkönyvben való olvashatóság miatt, hogy viszont a zárt rendszerű szállítmányokat megindítottuk és támogatjuk. Tehát, aki begurul az ukrán-magyar határról, és zárt rendszerben kiviszi a cooperi(1.45.52) vagy bármelyik melegtengeri, adriai, Földközi-tengeri kikötőre, azok jöhetnek minden további nélkül, csak itt legyen szíves, ne akarja eladni töredékáron a töredékköltségen termelt gabonáját, amelyről kiderült, hogy minimum egyharmada nem is ukrán, hanem USA-vállalkozók tulajdonában van. Most már tudjuk ezt is, tehát itt is meg lehet kérdezni, hogy ez akkor tényleg ukrán gabona? Hát már elnézést, a tulajdonosok alapján nem biztos. És ez egy kényes kérdés, ezért nyúlok én is hozzá óvatosan, de beszélni kell róla, buták nem vagyunk, hogy ez a probléma itt fennáll, hogy a növényvédőszerrel itt magunk kiiktatjuk, hogy már nem termelünk, és máshonnan meg behozzuk az egyébként mások által ártalmasnak vélt hatóanyaggal dolgozó gazdáktól a termékeket. Ennek mi értelme van akkor? Tehát a legutóbbi mezőgazdasági miniszterek tanácsülésén, ha jól értettem, gyakorlatilag sikerült egy féket beiktatni a rendszerbe a hatóanyagok kivonása tekintetében. Én bízom benne, hogy ebben is lesz valami racionális út, és a legérzékenyebb zöldség-gyümölcs ágazat, amely a növényvédőszer felhasználásában igenis érdekelt, mert e nélkül nem megy az ismert éghajlatváltozás, megjelent, új rovarok és minden kutya füle miatt. Délről feljövő olyan állatkák vannak, amikről azt sem tudtuk, hogy léteznek, most meg már itt vannak, nincs mese, valamit tennünk kell, vagy nem fogunk tudni ennyi embert ellátni a Földön élelmiszerrel. Ez a másik verzió, ezt meg valakik nem akarják egyelőre elhinni, hogy ez bekövetkezhet. Szerintünk meg bekövetkezhet, ha ez így megy tovább. Elnézést ezért a monológért. Viszonzásra adok lehetőséget az elnök úrnak.

Dr. Apáti Ferenc reflexiói

DR. APÁTI FERENC (FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács): Köszönöm szépen. Csak nagyon röviden. Szervezettség, árualap kérdése. Igen, alapvetően termelni már nagyjából tudnánk vagy tudunk. Nem igaz ez mindenkire, ez a kifejezés már, hála istennek, nem áll távol a valóságtól, de szerveződni, összefogni és szervezetenként értékesíteni, ahogy az elnök úr is mondta, nem. Azt gondolom, hogy ebben a legfőbb bűnös az emberi szemlélet és mentalitás, és azon marha nehéz változtatni. Ahhoz, azt gondolom, ahogy az elnök úr is mondta, egy generációváltás kell, és nem tudjuk, hogy ez elég-e.

Nem tudjuk, hogy miért nem tudunk összefogni, szervezetenként, egy érdek mentén értékesíteni, és ez a szemléletbeli, gondolkodásbeli probléma a termelőre vagy egy integrációra, vagy egy tész vezetőjére oda-vissza egyaránt igaz, és minden más szabályozási kérdés, mert vannak itt, én azt gondolom, olyan adózási kérdések, amivel lehet segíteni. A magas áfa egyébként hat a szervezettség ellen, mert arra ösztönöz, hogy feketén, áfa nélkül értékesítsünk, márpedig egy térszen keresztül csak és kizárólag fehéren, áfával, számla kíséretében lehet értékesíteni. Így aki abban érdekelt, hogy az áfát elsumákolja, az nem fog egy térszen keresztül értékesíteni. Vagy a régi őstermelői adózási mód, ami, hála istennek, jó irányban változott, de amikor négy milliárdig volt adómentes az őstermelői határ, az megint arra ösztönözött, hogy szétírjuk sok kicsire, az megint nem a szervezettséget erősítette, de már ezen is túl vagyunk. Tehát vannak

pénzügyi, jogszabályi, adózási, szabályozási kérdések, amivel meg lehet segíteni a szervezethez.

Azt gondolom, hogy a szervezethez legfőbb mozgatórugója vagy legfőbb ellensége jelen pillanatban az emberi gondolkodás, szemlélet, mentalitás. Egy példa: Észak-Olaszországban, Dél-Tirolban egymillió tonna almát kettő tész értékesít, pontosabban, azt hiszem, az tizenhárom, csak két nagy szervezetben, két másodlagos tészben álltak össze, és egymillió tonnát ketten értékesítenek. Ez alkupozíció, ezzel lehet felfelé húzni a termelői árakat. Csak Szabolcsban van körülbelül tíz tész meg egyéb kereskedők, Magyarország meg 130 ezer tonna almát körülbelül tizenöt kereskedőn és tézsen keresztül szállít be áruházláncokba, ami viszont lefelé veri a termelői árakat, mert ők is egymás ellen versenyeznek az áruházlánci beszállítási pozíciókért. Tehát ha ezt nézzük, a szervezethez ez a módja kontraproduktív a termelői árakra, márpedig a szervezethez egyik legfőbb célja az, hogy a termelői árakat felfelé húzza. De ez jelentős, részben szemléletbeli kérdés. Tizenötön ott ülünk egy asztalnál, akik almát szállítanak be egy áruházláncba, és miért nem tudunk összefogni. Nem lehet jogszabállyal kikényszeríteni, hogyha mi, emberek erre képtelenek vagyunk.

Az áfáról annyit, hogy valóban nehezen követhető, hogy a fogyasztói árak csökkenésében megjelenik-e egy áfacsökkentés, főleg a zöldség-gyümölcsnél, ami szezonális termék, és ami képes arra, hogy egyik héten még 2500 forint a szamóca, a másik héten már 1200, majd utána megint 3300. Olyan mértékű árváltozások vannak nagyon rövid távon, hogy lehetetlen lekövetni, hogy az áfacsökkentés átment-e az árak csökkenésébe. Számunkra az áfacsökkentésben a nagy érték a gazdaság fehérítése lenne, az, hogy a tisztességtelen nem lesz előnyben a tisztességgel szemben a versenyben.

Az egyutas rekeszekről akkor küldünk egy picit részletesebb leírást. Ez európai rendszer, tehát ennek magyar szabályozókhoz különösebben köze nincs. Aki IFCO-rekeszt bérel, az, azt hiszem, egy svájci céggel áll számlázási-elszámolási kapcsolatban, tehát ez jócskán Magyarországon felül álló kérdés vagy probléma. Megpróbáljuk részletesebben megvilágítani, hogy az áruházláncok hogyan kényszeríthetik ezt ránk, úgy, hogy piacgazdaságban valamilyen területen gyakorlatilag monopolhelyzetet indukálnak. Nem tudjuk, hogy az áruházláncoknak ebből mi a haszna, de valakinek ebből biztos, hogy nagy haszna van, mert ha a klasszikus M10-es rekeszekben, műanyag tízes rekeszekben szállítanánk be, akkor egy kiló almára 5-8 forint kilóköltés jutna, mert egy M10-es rekeszt is sokszor meg lehet forgatni, így meg 44 forint az egy kiló almára eső költség.

Azt gondolom, minden lényegesebb kérdésre megpróbáltam reflektálni. Tehát erről küldünk részletesebb leírást, és bízunk benne, hogy tudunk mit kezdeni ezzel a helyzettel. Egyébként április folyamán, amikor a Gazdasági Versenyhivatalban volt a zöldség-gyümölcs ágazat gyorsjelentésének meghallgatása, ezt jeleztük a Gazdasági Versenyhivatalnak, és még GVH-s vizsgálatot is kezdeményeztünk, hogy egy olyan rendszer ellen, ami piacgazdaságban monopolhelyzetet teremt, lépjen már fel a GVH. Nem tudom, hogy ez elindult-e, de mindenképpen küldünk erről az elnök úrnak egy összefoglalót. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Rendben. Köszönöm szépen. Még egyszer köszönöm az elnök úrnak a beszámolót, és köszönjük mindazoknak, akik a FruitVeb mögött állnak, őket képviselve itt a termelők felé szeretném ezt a köszönetemet kifejezni, hogy ennyire változatos és jó minőségű élelmiszert termelnek nekünk. Köszönöm szépen.

A 3. napirendi pontot lezárom.

Egyebek

A 4. napirendi pont az egyebek. Ebben szeretném újra jelezni, hogy Nagy István miniszter úr kötelező éves meghallgatásának az időpontját november 13-ára tűztük ki - hétfő, 10 óra -, és várhatóan ezen a napon 12-13 órától, majd meglátjuk a miniszteri meghallgatás végeztét, de akkor pedig a Szőlő-, Bor-, Pálinka Albizottságot fogom összehívni.

Kérdezem, hogy van-e még bárkinek kérdése, észrevétele az egyebekben. *(Senki sem jelentkezik.)* Ha nincsen, akkor az egyebek napirendi pontot is bezárom.

Az ülés berekesztése

Az ülést berekesztem. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 15 perc)

Czerván György
a bizottság alelnöke

Font Sándor
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Lajtai Szilvia és Farkas Cecília